Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ◆ ШИНАРА, 22 НОЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 140 (6862). ◆ Мах 3 кап.

КОММУНИСТИЙ НАКАЗИЙ ЙОАКХО Е

Сентябрь бетта отчетно-хоржамий собрани йолча хана гIишлон материалий № 1 йолча комбинате шеаш кхаь шера гаргга йолча хана баьча балха мах беш хиначу цар коммунисташа дакза дисарех, балха нохкъарло еча гIулакхех дувцаш, чIоагIа хала а хеташ, белгалдоахар хIинра йоалла кхера Нохч-ГIалгIай карьероуправлене шоашта ханнахьа яоттабеш ца хиларах, хIаьта из хьаозара эша транспорт 1436 автоколонна кхоачаинболлаш ца хьекарах. Цу даькъе царна критика еш, ланке латтача партийни организацега гIо дехаш къамаьлаш дир укхаза коммуниста Амалиев Адам Амалиевича, иштта кхычар. Дика хет из лоархIаме критически замечани партийни организаша цу сахьате шоай терками нийцалги а тIанкха доагIар даьлга а. ХIана хоалуш тоаденнад из бийдал предприятеа лоаттаелга, йоах КСМ-1 директора заместителя.

Отчетно-хоржамий а кхыча а собранешка коммунисташа шоай ведомстве йолча а кхыча а организацешта, бехктохкамеча болхлошта, кулгалхошта критика еш, болх тоебара эша наькъаш хьа а хьохкаш, шоай юкъарча къахьегама Iаткъаш дар дIадоаккхалга декаш еш йолча замечаней, предложеней йоакхо елга вай дуккхача парторганизацей балха практике массаьара гIулакх а хиниа дIаэттад. Из иштта хилар хьахьонхара кхоачам хургба аьлча хет аьхха июль-октябрь бетта республика лохерча звеной ерригача партийни организацешка чакхъяьнначa отчетни собранешка денначa 12827 наказах хIанале ахам кхоачашдаьд аьлча.

Де лаьрхIар кхоачашдара лоаттабеча тIахьожама лоархIаме дакъа парте членийи кандидатийи наказаша дIалехар Iалашдара бу болх хилар ларде а лувцаш, республика дуккхача партийни организацеша махье опыт Iоаьлый цу хьакъехьа. Цар шоай отчетни собрани е конференци чакхъяьлча хьем ца беш цу сахьате вIашагIтох коммунисташа дIадехараш, уж кхоачашдара мероприятеш уттаю, цу гIулакха эша хам нахи белгалбоах. Иштта, йоакхо ю кхыча собранешка, заседанешка, семинарашка-совещанешка ю предложенеш учете эцара а чакхъяхара а. Цул тIехьагIа уж кхоачашъелга миштa латт дувцаш партсобранешка шоай коммунисташка хоамаш ду. Цу деррига балха тIа дика лораш йита, парторганизацей сий а денал а айдаь ца Iеш коммунистий инициатива а чIоагIа айю, шоаш яхар лерттIа теркал деш, из Iалашдара парторганизаци а кулгалхой а боккъонца оарцагIоалилга хоаш нах хилча шоай къахьегама а вахара а гIулакхаш тоадара торонаш деха чIоагIа хьаштдолаш хул уж а.

Цхьа-ши бутт хьалха хиначa шоай собранешка еннa критически замечанеш, предложенеш кхоачашъяра хIанзле дика организаторски массово-политически болх чакхбаьккхаб «Электроприбор», «Красный молот», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводашка, Старогрозненски УБР, «Промавтоматика» НПО, дуккхача кхыча организацешка.

Цунца цхьане вайцига йолаш я цу даькъе хIанз а тIехьа хайра хIана ца деш Iеш йола парторганизацеш а. Цар «кхийнадац» коммунистий керда наказаш кхоачашдара мероприятеш оттае, дукха хан яьзи ца эшарца кхыметтел этта чакхйоахалургьяраш а кхоачашъе, ма дарра аьлча, цу хьакъехьа лерттIа болх дIаболабе. Цу даькъе къаьстта чIоагIа мелал гойташ я горжилуправлени, Наьсарен районера ПМК-432, кирпичаш ю завод, МагIалбикера быткомбинат, дуккха кхыйола организацеш.

ХIара парторганизаце ший массаьара дензар лархIа доагIа коммунистий наказаш кхоачашдара йоакхо елга, хIаьта шоашта цу хьакъехьа дуденнатох санна дакза дисачох а из вIаштIехьдоаккхача кийслуче пнахкъалонех а лаьца коммунисташка хан-ханнахьа хоамаш делга, царна гIо а деш, цу гIулакха уж шоаш а оарцагIоахилга. Пайдане да йоккхача партиомашка хIара предложени тIайола карточкаш еладича, цар тIа яздар кхоачашдара хаддаиза тIахьожам лоаттабича. Парте XXVI съезд, КПСС ЦК майсия, ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумаш хиначул тIехьагIа лаьрххIа мероприятеш оттаьй хIара коллективе яхар санна. ХIаьта цар керттерча положенешца, выводашца ювзаенна я коммунисташа шоай собранешка луш йола предложенеш, критически замечанеш. Цудухьа уж кхоачашъяра тIадерзадаь гIулакхаш шоай балха юкъмоттиге лоаттаде деза цар. Бакъда, из дац кхыметтел цкъаза лоадамбоацаш да аьнна хеташ дола наказа а теркал ца деш дита йиш я яханга. Наганьа санна гIулакх иштта кийсдой из предложени синачо дIахо йодача хана кхы ца яла а тарлу.

Парте райкомаш, горкомаш дуккхагIйолча хана дика довзаш хул тIанию решенеш, цу даькъе парте членаша дIадехараш а, кхоачашдара йоккхача партийни организацешка латта хьалвш. ХIаьта кагий ярий, къаьстта наха гIулакх лоаттадеча сфераца ювзаенкарий, гIулакхаш цар доагIIача тайпара тахкац, цу даькъе царна дакъ практически гIулакх а дац. Цар дицдалийта йиш яц коллегIча коллективе латта морально-психологически хьал, тоадалар, планаши социалистически декхарашн кхоачашделга, наха овларе къахьегаран лерттIа бахаран мел эшар Iалашделга дуккхача даькъе парте членаша, кандидаташа, къахьегамхоша дIадехараш кхоачашдарах тийша долга.

ХIанз районийи городскойя партийни организацешка отчетно-хоржамий конференцеш чакхйоахаш я. Цига цар коммунисташа дувц экономикана кулгалдар, наха хетаме балар, партийни къахьегамей дисциплина чIоагIъяр, тIадиллача гIулакхацара надрай бехктохкам лаьхбар кхы а лаккхагIча боврам тIа даккхарца дувзаденна а кхыдола а декхараш. Керттердар фуд аьлча, из да цу конференцешка карагIдаьккхачун боагIа мах бергбола, критикахи самокритикахи шерра пайда а ийбеш, гIулакх массе оагIорахьара къоврга тохкаргдола хьалаш хьадар, кхы а бIубенагIа долаш вайна дIахьалхашкахьа ахара хььдда наькъаш белгалдахар. Цига вIаштIехьдаккхаза даргдац аьнна де лаьрхIар, коммунисташа хь предложенеши замечанеши дIахо гIулакх тоадара йола денале программа санна тIа а нйца, из кхоачашъяра нахи ерригa торенаши сарцаIгIъачуна ярзам, хIаьта буксошнаш пох тийша хургда хIанчул тIехьарa шо шу дахьа хуьйла отчетни конференци вай хIинз дергда аьлча тIаьхьара даькъе а и ахчу а бала. КПСС XXVI съезда решенеш, пятилетка заданеш толанча кхочашдан.

Кхом бе мехкдаьтта продуктай

●

РУЗКЪА ДЕБАДУ

МагIалбикерча автотранспортни предприяте цIензашта къоасам лоаттабу доагор кхоадара тIехьа. Цу хьакъехьара кхоачашда деза декхараш дийцад коллективий, бригадей, цехий коллективашка. Предприяте хIара даькъе белгалдаьхад доагор кхоадара тIадерзадаь гIулакхаш. ЧIоагIбаьй уж кхоачашдара тIехьара къовсам.

Ше къаьстта комисси а автотранспортни предприяте доагор кхоадара тIехьа коллективе бача берригача балха тIахьожам лоаттабора вIашагIъелла. Цунна кулгал деш ва партбюро секретара заместитель Яндиев Iаьнд.

КIирагIа цкъа тохк цу комиссе спидометраша болх бара гIулакх. Спидометре болх ца беш моттиг нийсъелча цIензашта безиткхаме оз цу деша безие вола шофер а машинаш товеш ер. Иштта цу комиссе цахаддеш тIахьожам лоаттабу хIара дийнахьа шофера дIалуш дола бензин цо кхоачашбе безача балха нормага хьежаха хилийтара тIехьа.

Партийни а профсоюзни а организацеша администрацеца цхьана доагора кхом бара тIехьа социалистически эхь лелаера хьалаш белгалдаьхад. Уж дIадеазийтад берригача шоферашта. ХIара шофера къаьстта лицевой счет теш оттаьй доагори смазочни материалаши ца мел дIайоахийт тIеаздеш.

Социалистически эхье итогаш ю хIара бетта. Квартале цкъа морально а материально а белгалбеех доагора кхом беш дикагIа болх баь шофераш. ЙоагIача нормал совгIа бензин доддаьча шофераюкара хьабоахаз биза цуй мах. Иштта гIулакх вIаштIехьдаккхара белгтапе пакхбу доагор кхоадара тIехьара хIара шофера бехктехкам.

Доагори смазочни материалаши кхоара тIехьа хьаьрхача социалистически эхье хьалха латташ хьабоагIа вахтеш дIа-хьа кхувлача автобусий шофераш Гуноев Исраил, Яндиев Хьусен, Дзауров Муса, Мартазанов Аюп, кира кхухьача машиний шофераш Беков Уваис, Каригов Магьмад, Картоев Назир, Гарданов Юнус, Коттоев Сайда, Дьолиев Элмарза, кхыбараш. 600—400 литр бензин кхоадаьд царех хIаранна укх шера.

— Доагора кхом бара гIулакх низкъалагIа пел тха коллективе городе а кхыча районашка а лелача маршрутни автобусаш тIа болх беча шоферий, — дувц АТП эксплуатаце отдела начальник волча Мамилов Тухана. Царна юкъе дукхабараш оттахьча нормал тIех бензин доагадеш ба. Цун бахьанаш да, цхьа-дале, наькъаш во хилар, шозлагIа-дале, йоагIача а це йоагIача а автобусаш сецаенга.

ХIаьта а, бIарча кьанийцача тха автотранспортни коллективе укх шера кхоадаьд вех тонн совгIа а бензин. Доагора кхом бара тIехьара къовсам дIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа лелабе лаьрхIа да тхо.

Теша лов автотранспортни предприяте коллективъ из вIаштIехьдаргдахарах. ХIана аьлча, ...

А. БАСИЕВ.

ХАННАХЬА ЧАКХДОАХ БАЛХАШ

Грозненски района «Атагински» совхоза механизаторашa дика хьоккхамаш гойташ чакхдоаккх пятилетка кхоалагIа шу. Ши эзар гектар гаргга хинна ка бола илат чуийцад планагIа даккха доагIар 22,8 центнер йолаш хIара гектара тIара 27,8 центнер а йоаккхаш. ХIаьта ялата лаьрхIа хьалкхель хьежкIаш чуийцай хIара гектара тIара 43 центнер а йоаккхеш. Лоацца аьлча, планагIа даккха доагIачул цаIи эхи эзар тонн ялат дуккхагIа даьккхад цар. Цул совгIа, еррига лаьттан культураш дика хьувкъаярах шия шера тоъаргдолаш шоай хьайбашта мошен гIожен доакъар кийчде а вIаштIехьдаьинад цу гIулакха лаьрхIа вIашагIъеллача мехоттарда.

Ялатен доакъарен культураш хьалкхеьй цига коллективни хьисапе болх беш йолча механизаторий звеноша. Царех пхи саг чуводаш йолча цхьая звенона кулгал дина хиннав йоккха балха опыт йола механизатор Вазаев Аднан. Укх шера 500 гектара тIа илатен 190 гектара тIа доакъарен тайп-тайпара культураш хьалкхеьй цуй звенос. Доал дарга хьежкIа дика хиннаб цар хьувкъам. Иштта, 280 гектара тIара мукх чуийцаб планагIа якхха йоагIар 20 центнер йолаш хIара гектара тIара 32,8 центнер а йоаккхаш. ХIаьта 120 гектара тIара иштта дика хьийкъа кен а чуйцаб хIара гектара тIара 24 центнер йоаккхаш. Лоацца аьлча планал совгIа 500 тонн гаргга ялат даьккхад Адиаиаца цхьана къахьегаш болча механизатораша Солсаев Шарпудина, Ахмадов Iаьлас, Магадаев Iаддала, Мовлаев Повсас.

Ялатен доакъарен культураш чуийца аьлча эзба лаьрхIа дола лаьтта аяя волалу Вазаев. Цунца цхьана болх беш ба Исламгириев СаIид-Хьасан, Гириев Лема, Осмаев Алхазур. Цхьа да дIадахийтац царех хIара механизаторо 130—150 процент балха норма кхоачаш ца еш.

Цар а совхоза кхыча механизатораша а, шоай декхараш кхета а деш, хьинар айдаь къахьегарах лоацача юкъа кхо эзар гектар совгIа лаьтта аьхад бIаьсти дIаюргйолча культураша лаьрхIа.

Совхоза механизатораша тешшаме лард еллай цхьайтталагIча пятилетка дийлалагIча шера кхы а дикагIа лаьттан культураш хьалкхеяра.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА'ТIА: «Атагински» совхоза механизатораш (аьрдехьара аьттехьа) Вазаев Аднан, Исламгириев СаIид-Хьасан, Гириев Лема, Осмаев Алхазур.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КЪОНАЧА КОЛЛЕКТИВАГА НИЗ БОЛАШ ЛАТТ

Нохч - ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министерствана чуйоагIаш йола производственни прядильно-ткацки объединени вIашагIъелла цхьа шу дизад.

Из дукха ха яц. Цу юкъа цуй коллективана карагIдаьнначох дувц объединене генеральни директора Магомадов Леча Джаевича

— Дукха болх баьб тха коллективо наха чIоагIа хотташ а дика дIалнаш а дола товараш дуккхагIа арахецара. цар ассортимент шерьяра. уж дикагIа хилийтара, ерригача производственни участкай болх боагIача боарамагIа вIаштIехьбаккхара. тхоашта бийдал лоаттаеча, тха продукци дIайеча организацешцара бувзамаш чIоагIдара. Цох тхона доккха беркат даьннад. Объединени болх бе йолаелча дена цхьаккха бутт дIабахийтабац оаха паччахьалкхен плани тIайица декхараши тIехкхсачаш ца деш. Белгалдаккха дезаш да арахецаш йола продукци во я аьнна цхьа рекламаци кхаьчаца хилар а. Укх шера дIабихача итт бетта планагIа лаьрхIачул совгIа объединене болхлоша арахийцай 556 эзар сома мехьа товарни продукци, тIехкхоачаттъяй продукци махьала якхара паччахьалкхен плана. НорматниоцIена продукци арахецара итт бетта задани тIехкхоачам а яь. планал совгIа арахийцай бIаь эзар совгIа сома мехьа яр. Из еррига а къахьегама овсарле лаккхьяра чотагIа хьальй. Алапел дикка сихагIа дегIаух укхаза къахьегама овсарле.

Дукха балхаш деш да укхаза арахеца продукци дикагIа хилийтара. Хьалъеш я пряжа басар дергдола цех. ДIаоттаеш латт керда оборудовани. Цу гIулакхо дикка кIезигдергда кулгашца деш дола балхаш, дикагIа хулийтаргья продукци, лакхлургья къахьегама овсарле. Балха юкъейоалаьй продукце дикала тIахьожам лоаттабеш йола комплексни система. ХIаьта бетта цкъа хул укхаза продукце дикала ди. Цига дакъа лоацаш хул цхьаккха тайпа брак ца нийсйолийташ болх беш бола нах, мастераш, бригадираш, ОТК контролераш, цехий, филиалий кулгалхой. Цига юкц брак йоацаш продукця хьаечар опыт, дIахо продукци дикагIа хилийтара дола наькъаш белгалдоах.

Укх тIехьарча хана чIоагIа йоакхо ю халкъа эшача товарий ассортимент шерьяра. Цу лостамагIа дукха балхаш ду объединене. Укхала хьаль пряжа торговле дIаккухьийт. Из Iалаьмате дика дIа а йода, хIана аьлча царех бахача наха хьаю кухташ, свитераш, кхыдола барзкъаш. Хьадеш да креслашта тIатувсаш дола лиза латта накидкаш, машинашца хьадеш дола накидкаш, бархата скатерташ, штораш наха дика дIаийду. Арахеца доладаьд сувенирий кIувсаш, уж да креслашта тIатувсаш телефонни аппаратаишта кIал делкаши. Объединене болаш я шортIа шоай пряжа, цудухьа укхаза настта хьаде дерхI юкъмарех хьекха махрови йовлакхаш.

Дика болх бу коллективаш а кIезига яц объединене. Царех я Даскиев Мурат керте латтача Барсукински цехен Лоуа Михаил Ивановича кулгалдеча Грозненски № 1 йолчу тадам цехан коллектив

... Социалистически эхье хьалха латташ хьайоагIа Висханова АсмаI, Буденная Мария, кхыбараш керте латта бригадаш.

Кхо бIаь гаргга болхло шоай цIагIа къахьегардолаш балха хьаийцав объединене. Из чIоагIа аьттув болаш гIулакх да дукха бераш долча зоаноцта, инвалидашта, кхычарна. Царна лаьрхIа Червленне а Братуке а хьайийлай филиалаш. Цхьа бутт мара бац цIагIа къахьегаш берий филиалаш болх бе йолаенна. Цхьабакъда, цу юкъа цар арахийца продукци бIаь эзар гаргга сома мехьа я. Объединене кийчъяьча пряжах барзкъаш хьаду «надомницаша». Город Аргуне хьалъеш латт линолиуй арахецаргдола цех. ХьатIадоагIача шера цхьоалагIча квартале болх бе йолаялийта дерхI из. Цига хьаеш йола продукци балача нахи а организацеша а чIоагIа хоатташ я. Цо а боккха пайда дургба объединенена а паччахьалкхена а.

Кадрош доаш а дика къоастадаьд кердача производственни объединене. Цехашта керте оттабаьб лаьхера декхар дийша баьнна специалисташ. Масала, дукха ха йоаццаш укхаза балха еай лакхера образовани йола ши специалист — Теленева Ириная Маленникова Татьяна. Царех цаI лабораторе заведующи я, шозлагIъяр производственни отдела начальник я. Укхазара деша а вахийта кийчвеш ва кхы а массехк специалист. Лоацца аьлча, низ болаш йоагIа къона коллектив.

В. ВОСТОВ.

СОВЕТИЙ МЕХКА ГIОЛЛА

✦ ВОЛГОГРАД. «Подвиг» — иштта цIи тиллай Волга тIарча турпала городе хьайийллача денала сийлен Ерригсоюзни клубах. Цун эмблема тIа — даим йоата цIи Сталинграда турпалашта Мамаева курганa тIара карагIдаьннача денaлеча гIулакхашта къонах тешаме хилара символ санна лепаш я. Советски халкъа революционни, тIема, къахьегама традицешта кагирхошта турпала - патриотически кхетам лулга дIахо эргадаькка тоадара новкъостал деш хургья керда Ерригсоюзни клуб. Цига дакъа лоацаш хила эттара хьалха бокъо яьккхай турпала городий, Россе, кхыча союзни республикай областий къонала дикагIволча 300 совгIча викало. Ерригсоюзни клуба юкъе дакъа лоацаш бараша тIанйцар машара тIехьарча къовсаме шоай мугIараш кхы а айхагIа кхотадаоа мехка кагий нахи мехкарийи тIахьехаш дола кхайкарал.

✦ КАЛИНИНГРАД. Атлантикен Индийски океанен тохкамаш деш хурейа «Дмитрий Менделеев» яхача Iилматохкама кема тIара океанологаш. 19 ноябре Калининградски портера ара а даьнна ткъо эзар совгIа миль бIаьхача наькъа дахад из — Калининградера Владивостоке кхаччалца гIоргдолаш. Кема борта тIа — геофизикий, геологий, геохимикий йоккха группа. Цар тохкамаш дергда кIоарга хин кIалхарча океански котловинашка. Уж делаьрхIа хилар — лаьттан осадочни тIоанаши лакхера мантки мишта я хьакар, литосфера ханах пайдане оахкалаш лехара йолча перспективехи лаьттан тIоа мел чIоагIа тийшаба тахкар.

✦ МАХАЧКАЛА. «Лехараш, корадаьраш, гучадаьхараш» яхача книжка керттера моттиг дIалаьцай «Дагестанские Огни» оалача поселкерча школа-интернате вIашагIъеллача краеведческа музея экспонаташа. Из арахийцад автономни республика учебно-педагогически издательствас. Кердача книжка дувц цу школа къонача краеведашен цIеча лерйоахарашен хIамаш лохаш беча балхах. Цу тIа гулъяь я тIом болча хана дагестанцашта карагIдийначa деналеча гIулакхех йола йIаьхий материал. Книжка цхьа раздел фашисташа Севастополе вийнача военни корреспондента Хамадан Александра хетаь я. Цун сурт-сибат хьаде новкъостал даьд цуй фронтовой очеркийи зарисовкийи турпалаша. Уж хьалехаб бераша. Школьни музее долаш да Хамадана фотографеш, цун ший хIамаши документаши.

✦ ЛЕНИНГРАД. ХIанзара политически планат — иштта я Нарвски заставал дехьагIарча И. Н. Газа цIерагIча культура Двореце хьайиллача выставка тема. Нева тIарча города графикий цу ший тайпарча творчески отчете хьахьекха я В. И. Ленина. Сийлахь - боккхача Октябра карагIдаьннарашта. Невски чIоагIален ненашта юхе гитлеровски мовстагIий боха баь хIалакбаьча хана денз 40 шу дизара хетаяь листаш. Низ болац бек машара тIехьара, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара тIехьара тIахьехам. Чулоацамга диллача доккхача, формага диллача бIарг тIаотташ долча агитационни плакаташа чулоац актуальни дешай шерра гом: Кхачан программа кхоачашъяри къахьегама овсарле лакхъяри, производствера дисциплина чIоагIъяра тIехьара, города улицашка, цIенех тIехдика порядок хилийтара тIехьара къовсам.

✦ ХАРЬКОВ. Лаьттан ионосфера структура хьакъехьара керда даннеш кораьй Харьковски радиоастрономашта. Атмосфера лакхехьарча тIоапашта тохкамаш дара, радиоволнаш дIайоаржаейташ йола инструмент хилар Малх лаьцача хана Бетто тоссаш дола Iиндаргiа. Сердал хувцалуча хана ионосфере хулаш йола процессаш Iомаяро новкъостал дергда радиобуваам тешамегIа хулийтилга лакхдара.

✦ ПАСВАЛИС (Литовски ССР). Литва Пасвальски районе деша даха ха йоацача берашта лаьрхIа учрежденеш юрташка хьалъяра программа толаме кхоачашъеш я. Алхха укх шера укхаза хьалъяьча деша даха ха йоацача берашта лаьрхIача учрежденеша торо хилийтай района колхозашкен совхозашкен къахьегама а общественни а гIулакха 500 гаргга кхалнах — нохчой юкъеоза. ЦIен - нохчой хиннараш болх бе болабеннаб, хьайбаш лeладеча, кхаш лeладеча, быта службе. Боахамашта детсадаши ясельи хьалъяра новкъостал ду РАПО чуйоагIача организацеша.

✦ ВЛАДИМИР. Мехкарча механизаторий предложени теркал а еш кердача модификацегIа йола трактор — «Т-30» яха модель хьаяй «А. А. Жданова цIерагIча Владимирски тракторни завод» яхача объединене коллективо. Машиний эггара хьалхара парти паччахьалкхен тохкамаш дара дIаяхийтай, Цул хьалхагIа хиннача моделал из эргашагIа я, двигатель низ болашагIа, халкъа боахаме цу нах шерагIа пайда эца йиш йолашагIа, комфортабельность лаккагIа йолаш хиларца.

✦ ИЛЬИЧЕВСК. (Одесски область). Одесски областерча Ильичевске бахача наьха ха кхолра чIоагIа новкъостал ду шоай гIулакхашта райисполкоме баха безача наьха заявлени хьалхагIе а телефонаца дIаязъеш хиларо. Телефона номерагIа дIаала мара дезац шийна эшар. ТIаьккха опыт йолча болхлоша хьехар ду малагIча отделе цун дош дикагIа къоастадергда я, хIаьта фу хана исполкоме ва веза а хьалхадоаккхаш. Гражданашкара хьакхьача заявленеш е предложенеш чIоагIа терием тIабахийте тохк. Цо торо хулийт наха эша гIулакхаш кхоачашдарца дувзаденна деша сихагIа къоастаде.

✦ КОМСОМОЛЬСК-на-АМУРЕ. (Хабаровски край). «Амур», «Комсомольск» яхача паромий-ветераний навигаци чакхъяьннай. Дуккхача шерашка Амура тIа гIолла, БАМа болата никъ тIий а тилла тIехбаккхалца, машинаькъа составаш хих тIехйоахилга Iалашъеш хиннад уж. Цхьабакъда, уж шоаш санна кхыдоаца кемаш хIанз а къахьегаш да — цар низ болча хи тIа гIолла мовхьаш дIа-юха кхухьаш рейсаш ю.

(ТАСС).

НОВ. М. П. ПАВЛОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Дуккхача шерашка беркате Iилма-педагогически болх барах, республика общественни вараxе хьинаре дакъа лацарех, вайча дийнахьа дена 60 шу дизарца дувзаденна Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Павлов Михаил Павловича — Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета ректора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1983 шу, 21 ноябрь.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕШ

ДОАГГ1АР — Х1АРАНЕГАРА ХЬАДЕХА

Сунженски район

Д1адахача шоатта дийнахьа КПСС Сунженски районни 34-г1а отчетно-хоржамий партийни конференци хилар. Парте райкомо отчетни юкъа баьча балхах йола цун хьалхарча секретара Б. К. Чагаева аь доклад ювцаш пренешка къамаьлаш дир «Сунжанефть» НГДУ партнома секретара Н. М. Цыбулис, XIX партсъезда ц1арг1ча колхоза 1аьсий ледадеча Н. М. Чаботаевас, XX партсъезда ц1арг1ча колхоза председатела Р. А. Крылевскаяс, райбыткомбината закройщицас Ф. Д. Костоевас. Троицки станицерча школа хьехархочо А. Н. Варнавскийс, «Ассинский» совхоза тракториста Н. М. Гребенникова, района прокурора Ю. Н. Турыгина, Ленина ц1арг1ча колхоза доярка А. И. Алдамовас, «Победа» яхача колхоза СТФ бригадира А. С. Мамедова, ВЛКСМ РК хьалхарча секретара В. А. Брыньос, химреагентий завода электромонтера А. А. Титовскаяс, Серноводски участкови больницерча лора Х.-М. А. Султыгова, АТП водителя К. А. Галаева, РАПО совета председатела В. В. Попевас, МРПО «Сельхозтехника» слесара С. Т. Карачулаева, партен къахьегамий ветерана А. Н. Глотовас, Ц1еча Эскара ц1арг1ча колхоза председатела Л. П. Ясиницкаяс, смиимени газа Къулбаседа-Кавказски ментора бригадира В. Ф. Попотова, «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатела Ю. А. Зиборова, райисполкома председатела В. П. Хаперсиа.

Конференце балха юкъе дакъа а лаьцар, къамаьл а дир КПСС обкома бюро члена, Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Боков.

«Экономика дахаддаш дийр, халкъа вахара хьал тоадар — из да советски наха хьалхашкара вай декхар а вай интернациональни декхар а», аьлар КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленуме къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. А. Андропова. Х1аьта кхетадеш да, цу дешашта докладчика а пренешка къамаьлаш дьараша а къаьстта теркам т1абахийтар. Отчетни юкъа, парте XXVI съезда, цул т1ехьаг1а хиннача Пленумий решенеш кхоачаш а еш, района экономика дег1айоалаеча белггала толамаш даьхад сунженцаша. Пятилетка йоалелча деза продукци маьхала йиккхара план 103 процент кхоачашъяьй. Дикка шеръеннай района промышленносто хьаеча х1амай ассортимент. Укх т1еххьарча шин шерен итт беттен 40 миллион сома маьха хьадаьд халкъа эша товараш.

Отчетни юкъа районе болх бе йолаялийтай производственни, социально-бытовой, культурни г1уллакхашта эша 39 объект, хьалдаьд итт эзар квадратни метр нах чубаха ц1енош.

Бакъда, боахама партийни кулгал делга, организаторски а политически а болх в1аштlехьбоаккхилга, доал дара механизм эргайоаккхилга, производственни, технологически, къахьегама дисциплина ч1оаг1ъелга КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумаша д1адеххача тайпара делац х1анз а. Масала, пятилетка плана т1а белгалдаьчунца нийсдича районе ноаг1о т1ехьадусаш да производство дег1айоалаелга, шерагара шу массаза доал болх вог1а бу минеральни хий деча Серноводски заводо. К1езиг лу «Сунжанефть» НГДУ доаккха мехкдаьтта, цхьан сома маьха товарий продукци арахецарга д1ададар иттлаг1ча пятилеткечул дукхаг1а да, из бахьан долаш укх пятилетке продукцега доаг1ачул сов1а д1адахийтад 400 эзар сом, оборудованега бизза болх байтац, прогулаш ярах 3600 сага-ди балха ха йоаняй...

Бакъда, лакхе белгалдаьча а дукхача кхыча а кхоачамбоацарий бахьанаш к1оарга тохкаш лувцанзар отчетни доклада т1а. Укх тайпара яр яь анализ:

«Партийни профсоюзни организацеша бу организаторски, идеологически, политико-кхетам балара болх халкъа боахама декхараш кхоачашдарда ледара буьз».

«Х1ана а кхоачамбол лаш юкъекхахьац «Х1ара балха дийнахьа дисциплина т1ехдикеи хьадер дукхаг1еи хилийта» яха почин».

«Района предприятешка доккха зе ду къахьегамеи производственни дисциплина телдайро».

Салаш ма хиллара, уж деррига кхоачамбоацараш гуччахьа дараш да. Нийсаг1а хургдар, уж дегардаь а ца 1еш, цар бахьанаш техкача, бехке бараш хьагучабаьхача, болх тоабара х1аноочул т1ехьаг1а де дезарех хоадам боллаш дийцача. Укх тайпара масал доладир отчетни доклада т1е: хьалхаг1а дика болх беш, ч1оаг1а коллектив йолаш хинна ПМК-7 т1ехиалосаш хьайоаг1а ши шу сов1а ха я. «Колонна партийни организаци г1улакхаш цу тайпара хилар сарцаг1а ца йоалаш, партийни мах ца беш, бехке барийшаре доаг1ар къа ца дехаш ю» доклада т1а алерал сов1а, г1ишлонхоша болх во бара бехьанех корта болаш дувцанзар докладчико а пренешка къамаьлаш даьраша а. Цул сов1а, конференце дош далалзар цхьанна а г1ишлонхочоа. Цо мукъаг1а коммунисташ дух-т1а баха мегар...

«Массане а кхетаду, бакъдар аьлча, мехка Кхачан программа кхоачашъелга — из цхьан шера лаьрк1а г1улакх доацилга. Из ишта да. Бакъда, дукхьал д1аала дешаш да вай цхьаькха а: Кхачан программа кхоачашъелга т1ехьатетта йиш йоацаш хилар. Агропромышленни комплекса болхлоша х1ора ди т1ехьаг1а нисаш совдаха деза, уж дешаш кхоачашдара д1аухийтанı йолча 1алаьмате йоккхийча средстваша пайда тахан а, кхы дукхаг1а кхоаша а лургболаш къахьега деза», аьннад КПСС ЦК Генеральни секретара, новкъоста Ю. В. Андропова.

Мишта кхоачашду из бехктокхаме декхар Сунженски районе? Мишта пайда ю пачхахьалкхено деча 1алаьмате доккхача новкъосталах? Укх т1еххьарча шин шераи итт беттан района боахамаш дег1адоаладара хьахьожадаьд 20 миллион сом сов1а. Колхозашкеи совхозашкеи кхаьчай 260 трактор, 88 комбайн, 76 автомашин, кхыйола техника, 75 эзар тони минеральни удобренеш. Из ишта дале а, пятилетка хьалхарча шин шера план цхьанна хьонхамах кхоачашъяьяц сунженцаша. Района боахамаша пачхахьалкхена д1а ца луш дисад итт эзар тони бьецадараш, эзари шовзткъеи итт тонн дулх, шин б1аь кховзткъеи ялх тони шура. Нагахьа санна иттлаг1ча пятилетке х1ара шера юкъера лаьрх1ача 21 эзар тоннил дукхаг1а ялат чудена хиннаделе, 1981 шера — 10 эзар тони гаргга, 1982 шера — 13 эзар тони гаргга мара чудаьнзар.

Конференце белгал ма даннхар, хьувкъамаш лоха хилара хьостам бехке бу е кхыдола «объективни» бахьанаш лех цхьаболча кулгалхоша, специалисташа. Бакъда, из дац керттера дар. Ялат а кхыйола культураш а во хьувкъайра бахьанаш да агротехника лоха хилар, деррига балхаш лертта в1аштlехьа ца дахар, т1адилла г1улакх бехктокхам ца хеташ леладар. Ноябрь, кхыметтел декабрь бетта гурахьа дуь ялат д1адийча, цунна 1ай подкормка ца йинча, аьхки хий ца техача хьувкъа йиш йий из? Цудухьа «Сунженский» а «Серноводский» а яхача совхозашка 8—11 центнер мара ялат чудаьнзар укх шера. Х1аьта агротехнически боккъонаш йоаг1таг1ача бесса лелаьча XX партсъезда ц1арг1ча колхозе 31 центнер чуийцар.

В1ашин юкъе укхача боахамашка цу тайпара х1ама ца хилийтара сарцаг1ъяле еза парте районни комитет, райисполком, РАПО совет, юххьанцара партийни организацеш, боахамий кулгалхой, специалисташ. Конференце белгал ма даннхар, районе ерригa торонаш я х1ара шера 80 эзар тоннага кхаччалца ялат чуда. Х1аьта из декхар хийцца кхоачандулургдолаш да, нагахьа опытах шерра пайда эце.

...Хьалхалаттарий опыт. Из 1омае, йоаркае езаш хилайрах дийнар конференце 1аьсий ледадечо а колхозий председателаша а, доярка а РАПО совета председатела а, механизатора а шофера а. Болх дика бу нах а б1арчча коллективаш а к1езига яц хьайбаш лелдераша, яц 1уша, хьаккарч лелаераша, кхаш лелдераша юкъе, района халкъа боахама кхыча доакъошка.

Цхьабакъда, «г1аж кхоссал мара» баха ца везе а. Толашаг1а болча гозанчашта нараг1даьннар, цар методаш а приемаш а хьа1оаке, д1айоаржаде теза хет районе. Нагахьа санна из ишта денаре, къахьегама дисциплина во хиннацаре, т1адилла г1улакх бехктокхам кхетабеш кхоачашдаьдаларе д1адача шера районерча дерригача хьайбех 15 процентал сов1а дараш — 4,5 эзар къе лерг1ацар е хьакханза ца доал цера урс кьоккарг1ацар.

Ма дарра аьлча, уж да моллаг1ча йоккхача колхозе е совхозе дараш мисселl

Юрта боахамера г1улакхаш тоаде, из д1ахо дег1абоалабе торонаш йий-те районе? Шортта я! Конференце делегаташа белгалъяьхар уж. Эггара хьалха де дезар фуд аьлча, из да йхаш лелаеча а хьайбай боахаме а производственни къахьегамен дисциплина ч1оаг1ъяр, юртбоахама кадраш кийчъечара кхоачамбоацараш д1ададар, кагирхой дукхаг1а балха юкъеозар, социально-бытовой хьалаш дикаг1а в1аштlехьдахар, РАПО совета лоархlам кхы а лакхбар, юртбоахама г1улакх деча берригача партнерий болх керттера декхараш кхоачашдара т1аберзабар, коллективни подряд шерра юкъейоалар, бухсоцуш хьадаьчунга а х1аране юкъедихьача даьнъага а хьежжа хьабаьча балхах мах а телаш.

Района экономика айира а цхьайттaлаг1ча пятилетка декхараш толаме кхоачашдара а 1алаьмате дукха болх бо безарг6а районни партийни организаце. Цудухьа х1ана къаьстта лоархlаме да маьха къахьегама а политически а хьинар айдар, организаторски а наха юкъе беча политически а балха формаши методаши эргайоакаш тоаяр, кадраш нийса д1ахьа юда нийсъяр, цар бехктокхам лаккхбар, йоахар конференце къамаьлаш даьраша.

Из деррига а дулургдаш юххьанцарча партийни организацей денал ай ца дина, цар лоархlам лакх ца бича. 1860 коммунист юкъе а волаш, 78 юххьанцара партийни организаци чуйоаг1а районни партийни организацена. Из 1алаьмате боккха ниэ ба, нагахьа санна цох кхетамца пайда эце. Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка в1алла йоакхо яц хьайбаш лелдераштеи механизатораштеи юкъе коммунисташ хилийтара. Масала, «Победа» яхача колхозерча доярашта юкъе цхьаь ца1 коммунист вац, х1аьта Кирова ц1арг1ча колхозе — шиъ ва. Коммунисташ в1алла бац е геттара к1езига ба механизатораша юкъе. Парте хьачуаца мегаргбола нах ца хиларах нийсединнадац из х1ама. Уж шортта ба.

Коммунисташа кулгалхоша ц1енхаштта г1алаташ дувлийтеш моттигаш хиннай отчетни юкъа.

Балхах шоашта долча г1улакха пайда ийбарах, партийни вахара норнаш телхарах балхара д1абаьхаб коммунисташ райбыткомбината директор хинна А. К. Шаповалов, «Сунжанефть» НГДУ ОРС-а начальник М. В. Юров, Кирова ц1арг1ча колхоза председатель А. М. Рвач, «Восход» яхача колхоза председатель М. Ю. Гадамаури, кхыбараш.

Докладчика а пренешка къамаьлаш даьраша а теркам т1абахийта дийцар профсоюзни, комсомольски организаций, моттигерча Советий, халкъа т1ахьожама органий балха юкъе нийслуча кхоачамбоацарех, уж д1ададахара де дезарех.

Конференце ч1оаг1а бала кхоачам дийцар административни органашта партийни кулгалделга тоадарах. Районе х1анз а дукха моттигаш нийслу социалистически доладахьаенна т1аккхувдаш, кхаъаш нийдеш, базар еш, кхерамe зуламаш деш. Х1аьта административни органий кулгалхоша сихха хьагучабахаш уж, зуламхой, цхьайолча хана в1алла нийдац, бе ца ховш а бус, следстви чакхйоаккхилга геттара гаьна доакхх, профилактически болх эсала бу.

Района прокурора ма аьлара, укх шера зулам даь массехк саг х1анз а гучабаьккхавац, хьайбаш доаларех хиннача кхо б1аь эзар тума зенах юхаметтаоттадаьр ворх б1аь тума мара дац.

Цул сов1а, РОВД болх лоаш социалистически законность телхаеш моттигаш а хиннай. Из бахьан долаш партера а балхара а д1абаьхаб РОВД начальника заместитель Костоев, угрозыска начальника декхараш кхоачашдеш хинна Динаев, инспектор Гишкаев, балхара д1аваьккхав Неверов, партийни бехктокхаме эцав РОВД начальник Н. И. Тимофеев.

«Массазара ц1акхаа шоай доархlам бовргбоацаш декхар да советски наха вай мехка дерригa къамаш а народносташ а в1аши дарх1ерей доттаг1алеи уйлане. Шоай сийлахь-йоккха Советски Даьхе езаш, кхыча мехкий къахьегамхошца интернационализм, солидарность йолаш кхетам балар», аьннад новкъоста Ю. В. Андропова.

Конференце къамаьлаш даьраша дувцар къахьегамхошта интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балара партийни организацеша даим йоакхо ца еш хиларах. Х1анз х1ара коллективе барт болаш а в1аши г1о деш а къахьегаш ба эрсий, г1алг1ай, нохчий, кхыча къамех бола нах. Цар юкъе вошал кхы а ч1оаг1даре т1аберзабаь ба районни партийни организаце беш болла берригa идеологически, политико-кхетам балара болх. Уж дешаш каст-каста дувц парте райкома пленумашка, бюрошка, семинарашка а совещанешка а.

Цхьабакъда, х1ара коллектив интернационализма, къахьегама а политически а хьинар айдара боккъонца йола школа хулге 1алашдаьд ала йиш яц х1анз а. Х1аьта партийни организацеша теркал ца еш а принципиальни мах ца беш а йита йиш яц национализми шовинизми гучаялийта цхьаькха моттиг, цу тайпарча рецидивашца общественни мехех шерра пайда а эцаш, къовсам лоаттабе беза. Конференце белгал ма даннхар, къахьегамхошта кхетам луча к1езига кхоачамбоацараш дац районе. Дукхача партийни организацеша идейни кхетам балара къаьнна формаш а методаш а д1айхкац, хабараш дита а дита, корта бола г1улакхаш чакхдахарга яьшна яц. Из къаьстта ала доаг1а интернациональни кхетам балар дешаех, националистически уйлашца къовсам лоаттабарах. Интернациональни кхетам баларах, халкъашта юкъера доттаг1ал ч1оаг1дарех абстрактно дукха дувц районе, х1аьта уж сенна доле лоархlаме дешаш хьаьддача коллективе эттача хьалга хьежжа къестаде а лостам тела а беза.

Идеологически балха геттара доархlаме участок я атеистически кхетам балар. Из бола районе боаг1ача тайпаре лелабу ала йиш яц. Цига х1анз а к1езига нах бац бусалба а кераста а дина тоабашта юкъе болаш. Масала, района территоре т1а я Кунта-Хьажий мурдий 12 тоаба, Арсанов Дени мурдий 4 тоаба, кинаш, дукха а баптистски секташ.

Лоацца алча, дина культех дола законаш телхадеш дукха моттигаш я Сунженски районе. Цхьабакъда, из дарах бехктокхаме эзача цхьаккха сентенца ц1е ниюхканзар доклада т1а а пренешка къамаьлаш деш а. Хьозхабанзар атеистически темах бахача вай хьалхенна лаьцна ца еша кхоачий а г1алг1ай а къамех бола кулгалхой, партийни, советски болхлой.

Районеро хьал теркал а деш, къахьегамхошта, школай дешархошта интернациональни, атеистически, патриотически кхетам балара партийни дешара а экономически образоване а система дукхаг1а т1аярзае, из эргайоаккхаш тоае г1ерт парте райком. Бакъда, цу даьнъе х1анз а дукха кхоачамбоацараш да: ц1енъяь д1аяьккха яц формализм, занятеш чакхъяхара лерт1а кийчо яц пропагандисташа.

Делегаташа ч1оаг1 бала кхоачам хийцар унакц1ено лораера, бахача наха бытовой г1улакхаш деча, торговле, культура учрежденей. Советий балха юкъе нийслуча ц1енхаштта кхоачамбоацарех, уж д1ададахара наькъаш белгалдир.

Уйла ю тоаба безам ба школай болх. Къахьегама т1ера болаш, шоай Даьхе дукха езаш, из лорае кийча болаш, социалистически общества бизза граждани болаш, эздий г1улакхаш доахкаш хьалкхебе беза дешархой.

Конференце т1ай1яцча сацам т1а белгалдир парте райкома организаторски, наха юкъе бу политически, идеологически болх тоабара, берригача коммунистий, юххьанцарча партийни организацей бехктокхам а авангардни лоархlам а лакхбара, производственни, къахьегама, исполнительски дисциплина ч1оаг1ъяра, т1ай1ях решенеш кхоачашъяра т1а хьожам лоаттабелга тоадаре де дезараш.

Хьалхарча оргпленуме парте райкома хьалхарча секретаралла хержар **Б. К. Чагаев**, шоллаг1а — **В. П. Кердашьевский**, секретаралла — **М. Д. Путоева**.

М. ХАМХОЕВ.

* * *

Д1адахача шоатта дийнахьа ишта отчетно-хоржамий партийни конференцеш чакхъяьлар Ленински, Октябрьски, Советски, Старопромысловски районашка.

Керда хержача парте Ленински райкома состава хьалхарча организационни пленуме КПСС райкома хьалхарча секретаралла хержар **П. Н. Гоолев**, шоллаг1а — **М. М. Пархоменко**, секретаралла — **М. И. Сальникова**.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш хилар парте Нохч-Г1алг1ай обкома секретарь М. О. Вузуртанов, парте обкома бюро член, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. Н. Семенов, х1аьта цо цига къамаьл а дир.

Чакхъяьлар парте Октябрьски райкома организационни пленум. КПСС райкома хьалхарча секретаралла хержай **Л. П. Кизилова**, шоллаг1а — **В. П. Лисоколенко**, секретаралла — **А. А. Осипов**.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш къамаьл дешиь вар парте Нохч-Г1алг1ай обкома секретарь Е. В. Тумсоев.

Шоай хьалхара организационни пленум чакхъяьккхар парте Старопромысловски райкомо а. КПСС райкома хьалхара секретаралла хержар **А. М. Астафуров**, шоллаг1а — **Л. Л. Недельнова**, секретаралла — **Х. М. Дзейтов**.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш а къамаьл деш а хилар парте Нохч-Г1алг1ай обкома секретарь В. И. Дмитриенко.

Керда хержача парте Советски райкома состава хьалхара организационни пленум хилар. Цига КПСС райкома хьалхарча секретаралла хержар **Р. А. Дадаева**, шоллаг1а — **С. Х. Тепсаев**, секретаралла — **В. Х. Дакалов**.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш а къамаьл деш а хилар парте Нохч-Г1алг1ай обкома бюро член, облсовпрофа председатель Г. Г. Олейников.

ДУКХАГ1А ПАЙДА ХИЛИЙТАРА

Бийдал, материалаш кхоар, к1езигаг1а отходаш хилийтар, рузкъа зехьа доадеш дола наькъаш д1акъовлар — из да миллионаш болча наькха къахьегам кхобар, арахеца продукци дукхаг1а хилийтар. Массаза а вай хьамсарча партеи правительстван йоахо еш да кхом бара, режим ч1оаг1ъяра дешаш. Къаьстта доархlам болаш да из 80-ча шерашка, х1ана аьлча, вай керттера лостам ба юкъарча производства эффективность лаккхъяр.

Машинашъеча бийдали материалаши кхоярах тийша да арахецача продукцега д1ададаш дар 60—70 процентага кхаччалца лохдар, дас санна доал а деш уж лелаяр боккха лоархlам болаш г1улакх да. Тха заводе материалаш кхояр, агрегаташка д1ададаш дола металл к1езиг а деш, цул дозал лохдар, иштта насосашка, фонтанни арматурага д1айохийта материалаш к1езигъярах бухсоцаш хьахулаш дар да уж ярга д1айолха къахьегама затраташ к1езигъелга, цунца цхьана арахеца продукци дукхаг1а а хуляйташ.

Керттерча лостамех «Красный молот» заводе кхом баран хьурмат даран бола лостам ба ма могга дукхаг1а метала кходар. Из хьахул листаг1а дола болати алюминий кходарах, 1аьржача металлах хьаеча продукцеа метта заменителаш юкъехувлара, арахецача изделей технологически конструкцеш эргайхарах, шерра цунна унификаци ярах, ма могга отходаш к1езигаг1а хургйолаш г1улакх дарах, иштта кхы дукххадараш а.

Х1ара шера кхом баран хьурмат даран йола мероприятеш белгалйоах тха предприяте. Уж йиза чакх а йоахаш дика къахьегама толамаш даьхад оаха укх шера. Х1анзалехьа кходаьд 929 тони 1аьржача проката металл, 25,1 тони сов1а турбаш, д1оахал 163 метр йола дитткъача аьшка турбаш, 62,5 тони лоаладаь болат, кхо тони сов1а лоаладаь алюмини, 43 тони сов1а лоаладаь чой, 3100 килограмм лоаладаь к1ал, кхыйола материалаш.

1аьржача металлах турбаш хьаеш яр хьалха, х1аьта х1анз цун метта геттара дарег1а йолча материалех хьаю уж, дийналга диллача хьалхаг1а хинначарел ч1оаг1аг1а а йолаш, иштта кхыча ч1оаг1аг1а а дарег1а а йолча материалех хьаю «9Т» яха насосаш, цементировочни агрегаташ, кхыдараш.

Межцехавцелевой ... р т у р н в ... производстве кхом бара керттердар да ма могга к1езигаг1а отходаш д1акъастаргйолаш листех дола аьшк хьадаккхар, ма могга дукхаг1а отходех пайда эцар. Цу даькъе дика йоалаш къахьийгад машинашъераша. Укх шера кхом баран хьурмат даран т1аерзаяь мероприятеш чакхъяьларфх торо хиннай 203,7 тони сов1а металл кходе. Х1аьта карласаши цар кхоаши йиткъаг1а хилийтарах, уж дукхаг1а лхаргйолаши дикаг1еи хилийтара т1аерзаяь мероприятеш чакхъяхарах укх шера кходаьд 181 тони листах дола прокат.

Заводерча цехашта юкъе кхом барен хьурмат дареи болх къаьстта дика в1аштlехьбаьккхаб Рогозин Юрий Васильевич керте латтача цхелаг1ча механдьытааппаратурни цеха, болат лоаладеча № 14 йолча Бесченский Владимир Иосифовича, Фролов Анатолий Ивановича доал деча № 4 йолча кузнечни цеха, Назаров Николай Георгиевича кулгалдеча чон лоаладеча цхьоалаг1ча цеха коллективаша, кхыбараша.

Цхьабакъда, производствана металл кходара даькъерча ерригача торонех кхоачамехи бизза пайда ийлабац. Из болх къаьстта во в1аштlехьбаьккхаб номераш 12, 15 йолча цехий коллективаша, дукха претензеш я керттерча механика отдела.

Доаг1ачул сомаг1а дола металл хьахухьийтача поставщикаша а дохаг1а хулийт производства хьоаххамаш. Укх шера духхьал нийс бетта из бахьан долаш доаг1ачул дукхаг1а доадаьд 228,6 тонн металл.

Шу чакхдала юкъейсар дукха ха яц. Цхьабакъда, кхом бара даьнъе т1адиса декхар т1ера д1адаккхара ерригa торонаш оарцаг1а яха декхарий ла ба завода машинашъераш.

Г. АРАКЕЛЯН,

«Красный молот» завода директора экономически даькъехьа заместитель.

ХЬАЛХАЛАТТАР
КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ СМЕНА

Б1аь шу дола «Серп и молот» яха московски металлургически завод Советий 1аьдала шерашка столичин индустре хьалхалатта предприяте а хинна д1аоттай.

Итт шу хьалха заводе шеррача боараме реконструкци е йолайир производства. Цун дукхьашхачох хилар мукъ ца дуача лентана шийла прокат ю цех. Д1адахача шера сомал 50 микрон мара йоаца эггара а йиткъаг1а йола прокат арахеца йоласлар цех. Болат иштта дика хилийтара ч1оаг1а кхйа еза технологически дисциплина. Из чоалханера производство кагирхошка д1аенай. Мукх ца дуача лентана шийла прокат еча цеха № 2 йола комсомольско-кагирхой смена бригадни подрядаг1а болх беш я. Къахьегаме дакъа лацара коэффициентага хьежже алапи д1а хьа нийсду коммуниста, вальцовщика Виктор Новикова кулгалдеча смена. Совето.

Производствана доаладара коллективни органо практике ше бакъяьй х1анзле а. Къахьегама дисциплина телхаелга в1алла доацаш д1адаьннад. Кагирхошта плановни заданеш 103 процентал к1езигаг1а йоацаш кхоачашъю. Халкъа боахама эггара бехктокхамег1а йола заданеш цеха кулгалхоша № 2 йолча сменига тел. х1ана.

СУРТА Т1А: смена Совет цеха юкъерча собрание дувцаргдола дош къоастадеш! А. Къамаьл деш ва Совета председатель Виктор Новиков.

Р. ДЕНИСОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Вошал долча халкъий дезале

ЛОАМАН МЕХКА ИРАЗ

50 шу да Юсупов Мохьмада, КПСС Дагестански обкома хьалхарча секретара. Цо ахькхай Москве экономически институт, 1илмай кандидата 1илман степень йолаш ва. Болх ба воlавеннав республика Госплане экономист волаш. Х1аьта укх шера КПСС обкома хьалхарча секретаралла харжалцца пхи шера Дагестански АССР Министрий Совета председатель вар.

Юсупов Мохьмадас кхийтар со из лоаман районешка а хинна ц1аеча.

— Тха лоаман крае вертолет а эггара дикаг1а йола транспорт, — дувц М. Юсупова. — Цо кхоачаву нака база эггара хелаг1а долча лоаман юрташка. Х1аьта цу тайпара юрташ тха к1езига яц. Х1анз база воаш со хилар Куруш эзача Европе эггара лакхаг1ча моттиге уллача юрта. Шьерерчул хале г1а да цига аьха. Шера боарх1 бетта лотт 1а, быта эша кьалаш к1езига да. Цхьадолча даькъе республика юкъера проблема къоасталья оаха 250 эзар сов1а саг шоаш раьза а болаш лоамара 1оара а баьха шерача дада беркате лаьтташ долча районашкерча поселкашка беха 1о а кхошабе. Амма лоамаш ваха саг а воацеш дита а йиш яц, лоамашкара юрташ тоаяра дукха средствеш эше а.

Сийлаьа-йоккха Октябрьски революци хилалехьарча хана эггара т1ехьадиса дола къамаш дахача Россе йистоех ца1 яр Дагестан. Дукхаг1ча даькъе феодально-патриархальни хьыметтел родовой строй йолча хана лаьттараш сенни г1улакхаш дар укхаза наха юкъе кийнмараш. Промышленность — кегий аккустарни предприятеш. Юрта боахам геттара т1ехьабиса бар, ахархой цо царна эшарашца к1езиг дукха а 1ойаш ца беш шераш а ухар. Крае баьха нах берригаш а х1ама бац аьнна боазув ца хоаш бар. Цхьаннзе а ацар тха лакхерен юкъерен дешара заведени, 1илмаи учреждени.

Октябрьски революце кхы т1астторгбоацаш д1абаьккхар социальни а къаман а 1отиъам, вай мехка дахача дерригача халкъий, царца Дагестана а, юридически боккъонаш цхьатарра хилар д1аккхайкадир. Советски пачхальклено г1о дир исторически хьахнина экономически культурни т1ахьадисар д1адаккхa.

Цу хана шийн квалифицированни кадраш а йоацаш хиннача Дагестане эггара лоархlаме хиннар дар, — кертаг1доах Юсупов Мохьмаде, — В. И. Ленина шийн указанег1а Россе централни районашкара партийни пачхальлкенни балхахой, 1илманхой, культура деятелий, инженерий, квалифицированни болхлой йоккха группа яйтар. Мах баь ваьгарг вовцаш дукха новкъостал дир цар промышленность хьаеча, юрта боахама кооперированни еча, культурни хувцамаш деча. Цар 1омабора дагестанцаш производствана доал де, организаторски болх бе. Из ар боккъонца йола интернационализм.

Советски 1аьдале шерашка, — д1ахо дувц соца къамаьл дечо, — ерригa республикаш динамично, юкъарча пачхальлкхен плано лостам а луш экономически дег1аяхаре к1ийлен т1а хьаяхилар мехка ца1 йола халкъбоахама комплекс. Д1а къоастаде йиш йоацаш дола цун дакъа да Дагестана экономика. Дуккьала цу к1ийлен т1а къоастадир исторически лоархlам бола декхар: пачхальа Россе йистошка даьхача къамий, цу даькъе Дагестана а, т1аьхадисар д1адаккха.

М. Юсуповца къамаьл де волаевалалехьа республикан долча статистически даннеша хьожавир со. Доккхий да Советски 1аьдал латтача шераш ка хинна хувцамаш. Тахан Дагестане а 300 йоккхача предприятех латта дукхa доакъош дола промышленность. Цар продукци йоазаш а 40 сов1аг1а пачхальалкхене. Цу предприятей к1ийлен т1а хьалъяьй керда городаши поселкаши, хьахиннай къаман болхлой класс. Ерригача революци хилалехьарча Россе еш хиннечул дукхаг1а электроэнерги боакх Дагестане шера. Укхаза болх беш а Къулбаседа Кавказе эггара йоккхаг1а йола Чиркейски ГЭС (низал 1 миллион кВт). Кооперированни юртбоахаме производствe да доккхий, дуккьдуккьача техникаца 1алашдаь йолла доходаш тела боахамаш, мехка эггара дукхаг1а комсаш, сом, баьцадараш, дулх, тха дуарна юкъе а Дагестан.

Х1анз укх саьбьете республика халкъа боахаме болх беш болча наьах х1ора эзар сага юкъе 673 саг лакхара, юкъера, йиза юкъера йоаца образовани йолаш ва. Укхаза болх беш а юкъерче образоване школей, профтехучилищей, техникумий шерра сеть. Йолаш я йиъ лакхерча дешара заведени, университет, болх беш а СССР 1илмай Академе Дагестански филиал.

— Дагестане бахача наьха къамий состав, — йоах Юсупов Мохьмада, — уникальни а: Швейцаречул к1езига йоккхаг1а йолча территоре т1а (50 эзар квадратни километр) дах 30 сов1а дилла укхаза даькъа къамаши этнически группаши, х1аьта иштта 30 гаргга СССР кхы къамаши. Царех цхьадараш, масала, аварцаши даргинаши, 1979 шера хиннача переписаг1а 418,6, 246,9 эзар саг вар. Кхыдараш — агулаши цахураши — 11,5, 4,6 эзар саг. 1921 шера Дагестански автономни республика хьахиннечул т1ехьаг1а укхаза хьехилар республике дахача дерригача з1амигача а доккхийча а къамий, этнически группей хьошташ теркалдеш йола къаман пачхальалкхен устройства форма. Автономе йиш хилийтар Дагестане паргlатта, кхыча нийсса боккъонаш а йолаш дег1аеха. Тхоай конституци, пачхальалкхен 1аьдала лакхера органаши управленеши, лакхера суд, конституце т1а белгальаьча компетенце гома чу законаш арадаха боккъо — из дерригa а кхы дукххадараш а ч1оаг1а лоархlаме да тхона.

Малкбузехьа, — йоах Юсупова, — СССР халкъашта юкъе моастаг1ан долла г1ертараш, хабараш дувц, къамий республикашка ерригa кулгалду лосташ эрсашка я, х1аьта эрсий метто къамий меттиш ч1отадо иааш. Цу тайпара дола х1амаш ятабеттараш арадоаккхарий радион телевиденен г1олла дувцарийн миллиона кана е йиш я Дагестане бакха а укхазе боккъонца долаш дола х1ама б1арга го а. Со вазреч ва, обкома воккх секретараш — лезгин, эрса, г1умка. Республика Министрий Совета председатель — даргинец, Лакхехьарча Совета Президиума председатель — г1умка. Кертаг1докка безам ба са ерригa пачхальалкхен партийни, профсоюзни, кагирхой, кхыйола общественни органий состав дукххача къамех латташ хилар.

Хьалха хьыметтел лоаллака уллача шин юрта баха нах а, — д1ахо дувц Юсупов Мохьмада, — в1аши бувца мотт боацаш, цхьанне шоллаг1чун бер кхета ца беш хулар. Са къаьстта кертаг1докка безам ба, эрсий мотт дерригача дагестански къамаша в1аши бувне г1уллакхаш, доттаг1ал ледаду мотт хилар. 70 процент сов1а болча дилла укхаза баьхача дагестанцаша шоай шоллаг1а бола наьна мотт лорх1 эрсийчох. Цу метта г1онца кхаьчаб уж дунен культурага. Амма цунца цхьана сикха дег1аухаш латт къаьмий меттиш. Школашка хьех керттерча итт къаман меттанел эрсий меттал. Х1аьта царех дукхаччонца йоазув хьадаьд революци хиннечул т1ехьаг1а эрсий 1илманхой г1онца.

Тха къаьмий поэташ, писателаш, композитораш, артисташ шерра бовзаш ба вай мехка меттел, доазал даьлла а. Бакъда, дилла а хоаш дац доазел даьлла Дагестан мичай, амма дукхачаьашта йовз из цига халкъа поэташка Гамзатов Расулгаи Алиева Фазугаи, «Лезгинка» яхача ансамблега, дагестански халкъий говзанчаша дошох, дотох, кхыча металлех еча изделешка, цар топпарa изделешка, к1уесашка г1олла...

Тхоай къамаьл чектдоллаеш укх тайпара эпизод йийцар аз сейце къамаьл даьчоа. Бежта яхача юрта ара майдан т1а шоай юртахошта хьалхашка выступлени еш бар халкъе халкера фольклорни ансамбле юкъе дакъа лоацараш. Сеце цу концертага хьожаш хиннача КПСС Цунтински райкома хьалхарча секретара Алиев Нажмудина аьлар: хьыметтел 50 шу хьалха а из з1ама де дина йо1 а могар.

— Бакъда, — из аьннача раьза вул Юсупов Мохьмад, — кхалнахьа дош къоастаде ле а драматично е хилар Дагестане. Дина а дай 1аьдале а догмаша мехрен гаргарча наьхен царна дукъяла йист кхеле йиш йоаца лай йора кхалсагах. Хала дар дагестански коммунисташта, социализм хьалъяьча шерашка кхалнахьа боккъонаш боккъонца маlаеча наьхачарца нийсъяра къовсам лоаттабе. Советски 1аьдало социализмо дукха истий кхуалилга. Кхенза йола йиlигаш мехре ухийтилга, урдош телиге. Хьаенна йолайир кхалнахьа йоазув 1омадара йола курсаш, йиlигашта, лаьрх1а къаьстта школаш, царга профессеш 1емайта кхалнаха йола предприятеши мастерскаши, кхалнахьа училищаши техникумаши, иелаш, бешамаш. Кхалнах хержа баьлар 1аьдала моттигерча органашка, колхозий правленешка, юкъетаза болабелар общественни балха.

Цу дерригача г1уланкашта ч1оаг1а дарха дукьелдаьлар дина хьалха латтарий реакционни дакъа, эксплуататорски элементаш, бахача наьха цар дувцарешка ледувлаш хинна дакъа. Цу хенарча газеташ т1а наст-наст хоамаш дора кхалнахьа боккъонаш маlаеча наьхачарна нийсса дилийтара лоаттабеча къовсама юкъера кхалнах бойберах, царна доваш дарах дола тоемаш. Х1аьта а керда вахар котдаьлар. Уж уназара г1улакхаш кхы ц1еккхе а хургдоацаш д1адаьннад.

Тахан, — дош тоададу Юсупов Мохьмада, — де бокъо а йолаш доккхал ду оаха дагестански кхалнахах — общества паргlатача массане ярш сенна боккъонаш йолча членех. 160 дагестанка к 1илмай докторий кандидатий ц1ерах йолаш, боаш ба кхалнахе юкъе партийни пачхальалкхен деятелаш, лораш, инженераш, артисташ.

Альберт СИРОТКИН, АПН корреспондент.

ТlАДОАГlАЧА ШЕРАРЧА ХЬУВКЪАМА...

Кхаъкара балхаш ноябрь бутт болалуш йистедаьхар тха шоллагlча мехотряда болкхоша. Царна юкъе кертера дар гурахьа на бола ялаташ дlадувлаеи яата йола хьажкlаш чуэцилгеи. Цхьая хана дlабахьа безаш бар уж шаккхе я болх. Цу шинна декхарех дика доархlабаьб тха отрядера кхаш леладераш.

Иннъ бlаь-гектара тlа яр тха отрядо lунал деш лелаяь хьажкlаш. Царех ахаш «Днепровски» сортах яр мехка Ихулбасседехьарча районашка дlадувча фуна гибридашта лаьрхlа. Хlаьта вожаш «Кнежа» яхача сортах яр. Ловццача хенашка чуйица даьннад тхо уж ерригга хьажкlаш.

Дог гlаздоаккхаш дика хьийкъар уж. «Кнежа» яхача сортах йолча хьажкlий шин бlаь гектарех хlаране тlара 64 центнер йолаш фуальальха хьажкlаш чуийцар оаха. Гибридашта лаьрхlача зlамигача хьажкlий хьувкъам кlезигагlа бар. Царех хlаране тlара фуальальхача хьажкlий шийтта центнер мара ялацар, ерригаш а 240 тонн. Ерриге а фуальальха хьажкlаш лаьрхlача 1500 тонн совгlа керттерча хьатта дlаелар мехотрядерча кхаш леладераша. Планах 25 центнер йолча йинъ бlаь гектарах хlаране тlара 38 центнер хьажкlаш дlаеннай саха. Хьажкlий чотагlа тlехкхоачаш дир оаха тхоашта на болча ялатех тlадиса хинна декхар а.

Ишта сиха уж чуйица даргдацар тхо лоалахошкара новкъостал хиннадецаре. Магlалбикерча совхозашкара меттел кхыча районашкара баьхка я механизаторaш бар тха хьажкlаш чуэцаш. Хьажкlаш чуэцача къаьстта овсаре болх беш чакхбаьлар комбайнераш Ачхой-Мартановски районера Бельтаев Ширвани, Гудермесски районера Умаров Хасу, Магlалбикерча М. Горьке цlерагlча совхозера Амханов Руслан, «Малгобекский» совхозера Картоев Салангири, тха совхоза кхоаллагlа отделенера Медов Азматгири, тха отрядера Коригов Іийса, дукха кхыбараш. Оаха дег тlара барнал оал царна, шелалоттанехьа хьажкlаш чуийца яха тхоашта новкъостал дерах.

Лаьрхlа йовкхо еш дlадихьар отряда механизаторaша гурахьа на бола ялаташ дlадувлга. Къаьстта тlахьожам лоаттабора кхаш акара, ялаташ дlаде уж кийчдара. Хlана аьлча кхаш кlоарга аха, шаьрдаь, лаьтта цампадаьккха ца хилча хургболча хьувкъама lатакъ.

Иа дика кхета а деш уж балхаш чакхдоахача хьинаркхо на деш овсаре болх беш чакхбаьлар трактористаш Евлоев Хасмахьмад, Бельтоев Іаьла, Коригов Микаил, кхыбараш. Шийн «К-700» тракторца отрядера аханел совгlа дола кlаш аьхад Хасмахьмада. Ишта дийнаьа цаlи ахи-шинъ норма кхоачашеш болх баьб вокх механизаторaша а.

Кхаш къийдаь деларгахlеяша шин агрегаташ ялаташ дlадуваш хиннаб трактористаш Коригов Башири Мержоев Махьмуди, сеялкашка хьоашаш бола Цечоевгlар Патlаlамати Насапхани. Дуккхача шерашка болх баь кхаш леладара говзал лакха йолаш ба уж. Овсаре къахьегаш шоаш хьадер тешаме дика деш ба уж.

Цунна тешал ду хьалха дlадийнача цхьатарра тlадаьнна кхаш сийдаь латтача ка болча ялаташа. Юкъе йовкъаш йоацаш дерригa кха дlалаьца, царга хьежачун дог хьсасташ да уж.

Мехотрядерча кхаш леладераша хьинаре болх бар баьхьи долаш агротехнически дикагlча хана 1120 гектара тlа ка бола ялаташ дlадийна даьннад тхо, план тlехкхоачаш а еш. Цхьоалагlчеи шоллагlчеи классах фуда дерригача кхашка дlадийнар. Гурахьа ялаташ дlадийнача кхаех аханеш тlа дlадувча фуца цхьана минеральни удобренеш тlехай.

Кхы а хьалхагlа даьнна гургдар тхо ка бола ялаташ дlадийба, царех кхьадараш хьажкlаш хиннача дlаде дешаш хиннадецаре, вешта аьлча ялаташ дlадуеча хьанха хиннача культурай лоархlам бе бейзабецаре. Массехк шера цхьан ялашке ка бола ялаташ дlадуеш хилча хьувкъама lатакъ. Цудухьа хьалха дlайийна хиннача хlамай лоархlам а беш дlадийнад оаха тlадоагlача шерарча хьувкъама лаьрхlа дола дерригa ялаташ.

Цу дерригe новкъостал дергда тхона пятилетке дихьагlча шера дика хьийкъа кlаь мукхи чуэца, хьатlадоагlача шерара социалистически декхараш кхоачашде. Тха отрядерча механизаторaша дош деннад тlадоагlача шера хlара гектара тlара 25 центнер йолаш ялат чуэца. Из декхар кхоачашдара тешаме лард еллай ала йиш йолаш да тхо.

Хlанз дика латтача ханах пайда а эцаш, бlаьста хlамаш дlаювргйола дерригa кхаш аьба аьха даха лаьрхlа хьинаре къахьегаш ба отрядера механизаторaш уйх шера. Из декхар а тхоашка кхоачашдулургхиларах тешаш да тхо.

Хь. КОРИГОВ,
«Сагопшинский» совхоза шоллагlча мехотряда начальник.

ВИСИТА КХА

ОЧЕРК

Экажкъонгий-Юртара Сурхотlа бодача новкъа хьалъаравьннача аьрда оагlорахьа улла хьажкlий кха бlаргадайча, машина юха а соцайта, цунга хьажа безам болаш дlатlеввахар со. lолувзаш гlанкавш а йолаш хьатlабаьхнар Сурхотlара «Жигулеца» lобоагlаш хиина боккхий нах а. Ханна деаткъа шерал тlехбаьнна хила мегаш бар уж.

— Сона дага а доагlаш укх тайпара дика хьажкlаш хиннаяц вай наьсархой лаьтта, — аьлар царех цхьанне, кхо метр гаргга лакхал долаш урагlа яха агlача хьажкlий шин хьажкlа тlайоалла цхьа хи хьабе а белла. — Хетаргахьа йинъ бlаь пунт яла мег укх кхаш цхьан гектара тlара.

— Са дахьара, укх дунен тlа вахаш селла дукха ха айсе йоанхаш сона а бlарга ма йинвац ораш санна дика хьийкъараш, ер йоккха тамаш ел хlама в ма дa! — тlатехар цо яхар бийдеш шоллагlчо. — Цхьан хана вайна доккха хlама ма хетарий дистан тlара бlаь пунт яьлча а...

Дикка ха яьккхар боккхийча наха специалисташа лаьрхlа дlаегlача къонача хьуна таралесташ йолча кхаьчача хьажкlашта бlарахьежаш латташ. Уж цецбаьннабар кхай тlа цхьаькха тайпа овсар ца хилерах а. lаьржача лаьтта духхьал цхьа хьажкlий хенаш мара кхы баьцовгlех хlаха яцар.

Цхьан хана говрий готашца лаьтта а оахаш, кулг-кара овсар а деш, шоаш хьажкlаш кхееш хинна хала ха дагаеха хила езаш яр боккхийча наха. Гуш дар из лаьттан бернат бlаргадоврах дегашта тоамбар царна хиннлга. Уйлангахьа вахача санна цхьа юкъ а яьккха царех цхьан вонкхача саго аьлар:

— Со зlамига саг волча хана лоа диллачул тlехьагlа а чуийца ялаваа хулар цхьаболча наьха кхай тlара хьажкlаш. Ераш санна дика хьийкъараш чуийца а баргбацар юха бlаьстий хьатlакхачал-да.

— Хьо бакъ-лув. Хlанз кулг кареи вордашеи дац балхаш. Низ болча техникаца геттара сиха чуийца боаккх хьувкъам. Укх доккхача кхай тlара хьажкlаш чуийца яхара а массехк ди мара дезаргдац хlапзарча комбайнашта. Йоккха паргlато кхьачай юрташка бахача нахата, — юха йист хилар шоллагlвар, шоай легковой машин латтачахьа дlаволалуш.

Экажкъонгий юртен Сурхотlеи бахача наха меттел цу боккхача наьнъ тlа гlолла lо-хьал ухача арахьара тlаухача хьайlашта а кхитта йоккха дегагlоэле еш уж хьажкlаш хьалкхеяьр малав ха безам болаш, машина юха а ерзаяйта, «Экажевский» совхоза конторе вахар со.

— 90 гектар хулаш да из кха, — аьнна жоп делар аз даьча хаттара совхоза директора Галаев Яхъяс. — Цу тlа уж хьажкlаш хьалкхеяьр ва тха совхоза гlорваьнна механизатор Баркинхоев Макита Висит. Хlара гlадама тlа укх тайпара пхьацен шишшен хьажкlа йоалл, — доккхалдеш волча Галаева согахва хьакхоадаю цига ше яьккха цхьа хьажкlа. — Тха специалисташа баьча тохкамо хьахьеххад хlара гектара тlара 80 центнер фуальальха хьажкlаш иргхилар. Укх деношка Висита ярах чуэца йолаергьа шпатоцций хьисапе хьувкъам чуэцаш йолча тха мехотрядо.

Яхъяс хьакховдаьча хьажкlага хьежаш цхьа юкъ йоаика аз. Тхъаь бархl сантиметр дар цун дlоахал. Хlаьта сомал — алхайтта мугl бодаш дар. хlаранегlа шовзткъеи итт фийг а боаллаш. Бархl бlаь фийг боаллар цу цхьан хьажкlах!

...Массехк ди даьнначул тlехьагlа цlаьха цу совхозе со нийсвелча, чуйца йолаьяр уж нах хьежаш хинна хьажкlаш. Гаьнаро хьежача а бlаргагуш цхьа саг лелар ялат чуийца даьннача кхай тlа гlолла lо-хьал ухаш. Цхьа хlама хьаэцаш санна, каст-каста лаьттангахьа lоверзар из. Хьагарга кхаьчача, гучадаьлар комбайнашта хьа ца йоахалуш а цар чархаша кlалъахийта а кхай тlа lоккхийса хьажкlаш хьалехьаеш из лелаш хилар.

— Иа дlа кхай тlа воаллар ва аз хьона вийца Беркинхоев Висит, — аьлар согахьа хьа а вийрэа совхоза директора, — Ший низ дlа а кхоачаш цхьа хьажкlа кхаргьаш цо кхай тlа хьа ца дохьеш. Иштта боллo ва тха Висит.

Сагах йоахкача дукхача дикача самалашта юкъе эггара керттерчарех лаьрхlа йоагlаш я хlаман кхом беш хилар, шийн кулгаша хьакхейла руэнъа нахагеи пачхьалкхеенгеи дlакхачийта лерхlаш цlена уйла дага чу а латташ, низ дlа ма кхоачча хьаьнала къахьегар. Цу тайпара саг хийттар сона бе йоахкаш хьалохьаяь хьажкlаш а йолаш, кхай тlа лелача Виситах. Из иштта хилар хьахьоккхар цу [redacted] бlаргадайнача гlулакхо а.

Шо-шоай дегlа дозалга хьежжа лелаеш хул нагийча наха шоашта юкъе спорта яхьаш. Хьана дикка вонкхалгахьа деста вола Висит тахан спортсменашта юкъе паьлча дегl дайгlа дарешца хургвар. Сага дегlах боаллача нилага хьежжа мера лаьттано шийх бернат хьалуш ца хилча цу тайпарча хьувкъамага кхача вlалла доадоахилга а хургьяцар Висита. Цох а адамах а доаллача иразах цунна а веза дерттlа шийна гlуланкх деш вола къахьегамо. Тхьо шу хьалха кхетадьд Беркинхоева нарцехьа а бакъахьа а лаьтта тlаьнlалтlа деттарах гlулекх доалаш довцилга. дог лазаш lунал де дезилга, дикача гlулакхашца ше хьаьстача мера лаьттано шийгарча бернатах саг ца кхевелга. Хlара шерра-шера уж уйлаш дега чу а латташ, шийн низ дlа на кхоачча балхаш даьд Висита. Хlаьта лаьттано лакха хьувкъам а шийгара бернат а тийннад.

— Хьалхагlа коартолаш кхееш вар со. Евлоев Хьажбикара, Аушев Ювсапа, Угурчиев lамархана санна сона а езеинаяр из культура, — шийн балхах лаьца дувц Висита. Тlаккха Галаев Яхъяйгахьа дlаьера. — Ахкар дехар а даь 1979 шера деиз хьажкlаш кхее волавелар со.

— Коартолаш санна хьажкlаш кхее езаш а яр тха совхоз, — юкъевях директор. — Цу наьхъа шийга даьча дехара жоп а луш дlаволавелар ер хьажкlаш лелае, — велакъалкача Яхъяс доккхалдеш Висита белажа тlа кулг lотlадулл.

Цу масало а хьахьокх Баркинхоеи дог-уйла цlена йолаш механизатор хилар. Коартолаш кхеяра гlулакх чlоагlа дезадена вале а, «аз» оаладеипадац цунга. Мехка юкъарча гlуланке эшари дезари иштта хьаллаца кийча хул дека саг. Из ала доагlа Виситах а.

— Хьажкlаш а укхо дика хьалкхеергхиларах тешаш дар тхо, хlана аьлча лаьтанцара балхаш дукха дезаши ший дега махетта чакхдоахаши хиларах, — тlатехар директора.

Совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша беша тешам бoабаьбац Варкинхоева. Ди а бийса а па къоасаш, мукъа волча деношка а тlехьа къахьийгад 200 гектар хулаш долча лаьтта. Хlаьта, Галаева ма аллара, лаьттана везавенна саг хиларах, цхьа шу дlа дахийтадац толам ца боаккхаш. Къаьстта боккха аьттув баьнаб Висита 1981 шера — хlара гектара тlара 62 центнер хьажкlаш яьхай. Уж планагlа яха йоагlарел шоза дукхагlа хинна lаш. Дlадахача, хаоттам во хиннача шера а хlара гектара тlа ра 42 центнер яьккхай Варкинхоева. Хlаьта укх шера цу 90 гектар хулача кхай тlара хlара гектара тlара 80 центнер йоалар!

Цхьаккха къайле йолаш хlама дац Висита балха юкъе. Гурахьа лаьтта оахаш бlаьстай индустриальни хьисапе хьажкlаш дlаювча ханеи ше тlахьожам а лоаттабеш чакхдахийтад цо балхаш Хидриев Хьажбикарга, Албогачиев Іийсайга, Гиреев Макшарипага, шийн воlага Микаьилга, Добриев Бекханага, Картоев Махьмадага. Цул тlехьагlа овсар ца хилийтара тербеццдаш тохаш, макхаш доахаш, массехказа культиваци йоаккхаш, кхы тlа де дезаш хинна балхаш Висита МТЗ-80 яхача тракторaца ше чакхдаьхад.

Цул кхай тlара хьажкlаш чуэцаш боахкар Сунженски района XIX партсъезда цlерагlча колхоза механизаторaш. Тlахьожам лоаттабе ца безаш цlена болх бора комбайнераша В. Кучерова, В. Овсянникова, В. Шаткулевича, централни хьаттен фермашкеи доаьхаргi ялати дlанкхухьача трактористаша В. Кузнецова, Н. Кухтина, М. Маркова, кхыбараша. Царна наклевдноша язьеш вагlар Висита кхойтта шу даьнна Муса яхаш цlи йола кlаьнк. Хlаьта машинаш увзаш вар Мухьмад яхаш цlи йола пун ялхайтта шу даьннар. Школера шоаш чудаьхача даьна новкъостал дара кхай тlа хьалдаьхкадар уж бераш.

Иштта, шийн кхай тlара хьажкlаш сихеи дикеи чуийца яхара шоз зиарахка а хьожаш воаллар Баркинхоев. Духхьал цу цхьан кхай тlара 720 тонн фуальальха хьажкlаш яьхар Висита.

Дуккхача сийлен грамоташца, премешца белгалбаьккхаб цун къахьегам. Аргlа йоацаш «ГАЗ-24» яха легковой машин а эцийтай Висита. Дlахо йодача хана а лаьттанара хьоашал чlоагlа лоаттадеш, шийн Даьхен экономика дегlайоалаеча кхы а доккхий хlамаш карагlдуалаш къахьега лаьрхlа ва Баркинхоев. Хlаьта цу сий долча гlуланха мел эшараш долаш а ва из.

Дикача къахьегамхочун дина хул дезал а. Ялх воlи шин йоlи хьалкхедаьд Виситтен цун цlен-нанас Долатханен. Воккхагlвола воl Микаьил цу шоай совхоза тракторист ва, Мухамар — совхоз-техникума шофер, хlаьта кхоалагlвола Мурад Советски Эскаре гlулакх деш ва. Цигара цlавеча шоай совхозе механизатор волаш къахьега лерхlаш ва из а. Шоай да санна къахьегара тlера да бераш. Иштта хул ираз долаш бола дезал.

...Висита кхай тlара балхаш геттара сихделар Гайтоа Татархана звеноl хьажкlаш чуийначул тlехьагlа совхоза керттерча инженера Гагиев Іабаса кулгалдеш йола мехотряд хьатlаеча. Арен сатей боабеш хьахоз кхай тlа гlолла лелача комбайний моторaши ду таташ, цхьаннена тlехьа шоллагlьар а йодаш централни хьаттеи фермен йолчахьа цахаддаш, конвейерагlа санна, дlайолх хьажкlехе аьтача гlадамехи етта тракторашa грузовикаши. Из дерригa а дар сий долча арахочова лаьттано денна бернат.

С. АУШЕВ.

Іилмои техникои кердадарош

КlОАРГА БУРУВ ДЕТТА УСТАНОВКА

Шерагара шерага кlоаргагlа лаьттан чоашка чуха безаш ба мехкадьтта доаккхаш. Хlанзе а геттара лакхеча температурай, lалаьмате йоккхача давлене, экстремальни хьалашка — специалисташа сурт оттадеш оалача тайпара «кlемборхаш латтача агрессивни хи атмосфере» — болх бе безаш я техника. Цудухьа къаьстта де кlоарга бурув деттара йолча установкашкара дlадехараш а. Уж хила еза тешаме, болх нийсса беш, максимально автоматизировани.

Советски специалисташа хьоь «Уралмаш-8000 Э» яха установка мехкадьтта а газа а скважинашта бархl километр кlоарга эксплуатационни а разведочни а бурув тоха лаьрхlа а. Из белашьоь я керттерча исполнительни механизмашта регулировани еча электропроводхий комплектацен белзе технико - экономически хьожамаш лакха хулга lалашдеча технологически процессашта автоматизаци яра установкай комплектацен.

Установка бола бу напряжени 6 кв. йолча переменни тока сета тlара, хlаьта цун электропроводаштеи механизмаштеи питани аьара хьевей бурув тохара эггара хелагlа доле хьелеш лоаш йола тешаме хилар геттара лакха доле пеьрзlа лохьеш йола трансформаторaш. Уккхазе болх беш я фене шелъеш йола а моллагlа хlамоея чlоагlа лоравеш системе йола а ниэий тиристорни преобразователаш.

«Агрессивни» кlезо йоахача хи хьалеш теркалдьд керттерча механизмашта — лебедкашта, роторашта, буровой насосашта — йола, электропроводеш хьаьраш в. Цунна аьтто регулировани лу, йолаш я цун еррига а алазе яах мера силови преобразователь йоацацеше хьаш йола бакке режимаш lалашъе йиш хулийта дистанционни управлени. Лебедке электродвигатель lалашъьь колонна шахта чу lочуйоийташ торможени еча хене 25—30 процент электроэнерги сете юхаэхийта таро йолча регулировани системаца. lочуэхийтара - хьалlахкара операцеш санна, иштта бурув тохаш латтача халле агрегата хlара автоматически системана регулировани о йиш а къаьстта.

Керда комплекс юкъеяхьа [illegible] проходка оптимальни режимаш дарждаре чотах йокду бурув тохарга дlадодар, хlаьта цо йиш хулийт, дагадохарагlа аьлча, оста расходаш 20—30 процент кlезигье, буровой маркхал а, хьайола материалаш а кхое. Установка балха тешаме я, хьачарга хьежача кlезигагlа электроэнерги а юь. Управлене автоматически устройствах пайда нйбаро 20 — 25 процент пакхьо къахьегама овсарле.

«Уралмаш-8000Э» яхача буровой установка электротехнически комплекса чубоагlа мехкадьтта промышленносте духьашка ухтадаь а карадерзадаь а массехк кердадар.

Ирина ДЕМЧЕНКО. (АПН).

ВЕНГРИ. Добрецен яхача города вах бахача квартерерча пхи этажа йолча цхьан цlен тхов тlа вlашагlтъелла малхьалха коллектор. Республиче эттере йоккхагlйолча отопительни система пайда 465 квадратни метр я.

МТИ—ТАСС сурт.

МАШАР ЛОРАБЕ ЛАЬРХlАР

Машар е ядерни катастрофа? Конфронтаци е пачхьалкхенаи машаре цхьана яхар, цхьана гlулакхаш лeладар? — Уж саготдайташ дола хаттараш хlапз каст-каста уеттаду лаьттан тайп-тайпарча милингашка. Машара кхела халкъаш сагота хилар исторе чухь ца хиначa тайпара герзаш lоаде доладаьча, авантюристически милитаристски политика лелаеча США правительни бехкагlа дунен халкъашта юкъера кхохкам цlаьхха ирбалар бахьан долаш да. Эхь а дайна Гренадана чухьелхар, Гаргарча Малхбоале лелаю авантюраш, хьоабанза бола Никарагуана духьалара тlом, американски тиъамаш долча ракетий эггара хьалхара парти Англе кхачар — уж дерригa уйла ца еш Кlайча цlено лeладу гlулакхаш адамле доккхача зуламга могаш да.

Вашингтона авантюрaна жоп луш ерригача планета тlа баржаш латт машар бейача низий болам. Тlема духьаларча болама юкъе лоархlаме дакъа дихьад дlадахача кlиргlа Вене хиннача герзаш дlадахарен кхохкам кlаьдбарен проблемах йолча Дерригдунен конференце даьча къамаьлаша. Цу йоккхача дунен халкъашта юкъерча форума юкъе дакъа лоацаш хиннаб 60 совгlа долча мехкашкара итташ йолча къамани дуненхалкъашта юкъерчен организацей, политически партей 400 гаргга викалаш, цlи хеза болча общественни, профсоюзни, дина деятелаш.

Конференце дуккхача делегаташа шоаш къамаьлаш деш хьаллаьцай ядерни тlом юхатохара, Женева цийсача наьхъа тlа барт бара хьакъехьера керда советски инициативаш. Чlоагlагlа эггlаз баха тlениjцар Англе Гринам-Коммон яхача бале эггара хьалхара американски тиъамаш дола ракеташ кхачера хьакъетьа бола хоем. Конференце дакъа лоацараша бериггаш раьза я болаш тlавйцар США президентага Р. Рейгаица а Великобритане премьер-министрага М. Тэтчерга а яхьйита протеста посланин, из адамле ядерни катастрофана гаргаозаш дола кхераме хlама чlоагlа хар цахьа а лоархlаш.

Вашингтонеи НАТО тlоларча цун союзникийн оагlорахьара из lовдала агрессивни позици харцахьа лоархlаш чlоагlа гlайттаб малхбузен европейски дуккхача городий улицашка нах. Италех США ядерни дарна де гlертара духьалара йоккхий манифестацеш чакхъьяннай тlема духьаларча гlуланхий кlиро чакхдоаккхача деношка Апеннински ахгlайрен тlа. Кхы а чlоагlагlа хьыпар айдаьд машара тlехьабарaша ФРГ, хlаьта цига йовзаш йолча «Крефельдски воззвание» инициаторaша бундестага депутаташка кхайкарал даьд американски ракеташ дlанийсъяра духьала хила аьнна. Испане лоархlаш йолча тlема духьаларча 70 организаце решени тlаийцай шоай низаш. Малхбузен Европе гаьна кхетар юкъерча боараме дола американски ракетно - ядерни гера оттадара хьакъехьара планаш йохаяра тlаерзаде, аьнна.

Вене хиннача машар беза[illegible]

Дуне цхьан кlиргlа

...рий низий форум, ерригача континенташ тlа хиннача тlема духьаларча боламашта юкъе дакъа лоацарий кхыйола выступленеш — хьаьгга тешал деш кlаьма да терр мондерни цlера юкъе дуне дахийта лерхlаш халкъаш ца хилара а машар — адамлен эггара деза гlа дола рузкъа, — лорабе чlоагlа лерхlаш хилара а.

ИСТОРЕ УРОКАШ

16 ноябре 50 шу даьннад хlанзарча дунен тlа эггара йоккхагlа йолча державашта — Советски Союзаи Вlашагlкхийттача Штаташтеи юкъе дипломатически отношенеш оттаьча хана денз. Ше хьахиннача хана денз машарен машаре цхьаьна дахарен политика ерригача пачхьалкхенашца лелаеш хьабоагlаш бола вай моахк массе хана тlехьа хиннаб лерттlа, конструктивни цхьана оагlоина гlойле йолаш дола гlулакхаш дерригача доакъошка США-ца а леладара. «Тхо, — белгалдаьккхад масала, Советски пачхьалкхе хьальча В. И. Ленина, «Чикаго - Дейли-Ньюс» яхача американски газета корреспондента хаттарашта жоп луш, — чlоагlа тlехьа да Америкаца экономически барт хилара, дерригача мехкашца, бакъда къаьстта Америкаца. Цхьабакъда, США доал деча гlозарашта бlарчча 16 шу яйцар — кхьча цхьаькха а боккхача мехка па нийнатул дукхагlа, дунен тlа эггара хьалхара социалистически пачхьал-

[illegible]

...рически опыт а лоархlаш дикагlа из кхетаеш болча американски доалдеча класса вималаша. «Исторически идеологически цхьатарра барт боацаш бале а вай шин халкъ цаl шоаллагlчунца тарлуш да, — белгалдаьккхад «Нью-Йоркер» яхача журнала тlа вовзаш волча американски дипломата, историка, Москве США посол хиннача Дж. Кеннана. «Уж шоайла вlашиjй дlаьхий де, цхьана болх бе йиш йолаш да, нагахь санна кхоачамболлаш гаьнардар гуш а сатохалуш а хуле. — царна планета тlара машар lалашбаре моллагlча кхьча шин мехко дечул дукхагlа хlама де могаргда. Кхьча дерригача дуненна машар дlа уж шоайла тlера хилар, цар лелдар. Из эшаш да машаре цхьана гlулакхаш леладар а. Из эшаш да цар союзникашта а. Из эшаш да царна шоашта. Нагахь санна массане а из кхетадоре, вай долалургдар боиьоица болча машаро вайна хьалхашха уттаю проблемаш изоастива».

Советски Союзах аьлча, вай балхаш долаш сеца хlаьта дац, хlаьта на доагlаш дар эггара хьалхарча аргlагlа хlаифарча хенарча керттера дарех долча декхара — ядерни катастрофах адамле кlалхераккхара. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаьлехьарча Совета Президиума Председателa Ю. В. Андропова заявлени тlа белгалдоаккхаш ма хиллара, «СССР безам болаш я дерригача мехкашца, цу дахьъе

[illegible]

...къона пачхьалкхенаш шоай лоlаме йолаш экономически дегlайоалаяра доакха зе деш хилар, малхбузен дерригaай неоколониалистски lоткъама кlалхара уж довлара духьале еш хилар.

Тlехьарча 25 шера вlашагlеллача Транснациональни корпорацей «клубе» тахан 400 совгlа член ва. Царех дукхагlбарий штаб-квартераш Вlашагlкхийттача Штаташка я, хlаьта филиалаш предприятеш практически лаьрхlача дерригача капиталистически дунен мехкашка я.

ТНК эксплуататорски, оакхарий хьисапера чулоацам къаьстта гуш ба дегlайоагlача пачхьалкхенашка цар еча операцешца. Массехк иттигаьнги, из Ази, Африка, е Латински Америка яле а империалистически гиганташ гучахьа мехкаш довхаш а доададеш а я. Аьлча кхоачам бе, цу регионашкара цар ийцу пайдаш цхьайолча хана 800 процентага кхоачаш хул. Дегlадоагlача мехкашкера хьаьххухьача бийдало а царна лоаттаеча промышленни продукце а мехкашта юкъашта хеттача тайпара манипуляцеш а еш ТНК чакхдаикха лерхl кортамуна даьннача итташ долча халкъий экономически вакара лоаттабу шоай тlахьожам чlоагlбелга. ТНК гlолла алха бийдал лоаттайра мехкаш искусственно лоздарех къоначча пачхьалкхенашта хlара шера 50 миллиард доллартара 100 миллиард долларга кхоачеш зе хул. Мел чlоагlа царна эшаш дар из ахча колониальни канах юлейнса ухьара чоминаш дlаяхара: къел, моцал, лазараш, дешанаш яилар. Хlаьта а массенахьа къамаш планаши дегlаялара программаши тeлхаю ТНК, хlама аьлча цар мечкаш довхаш леладеча гlулакхаш тарлуш уж йоацандьь

ТНК зуламаш экономически сфере хаина lад. Уж кхы а тъанарегlа юкъегlерт шоай лоlамерча пачхьал-

[illegible]

ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИ ОАКХАРИЙ

[illegible]

В. МАЛЫШЕВ, В. ЧЕРНЫШЕВ, А. СУРИКОВ. (ТАСС)

Телаге дегlаберlаш да кечаш хьаьдера дикъе советско - финляндски цхьана къахьегама гlулакхаш дlанкхьаьда. Советски заказагlа кечаш хьалде йола Финляндерча центрет цаl — «Вяртсиля» яха акционерно общество. Фирма шоаштьеи итт шу совгlа хана советски партнерашца гlулакхаш леладеш я. 1932 шера денз СССР-а лаьрхlа компане хьаладьд 450 тайп-тайпара кемаш, царна юкъе буксираш, баржаш, хи тlа гlоала дола кранаш, ледоколаш а долаш.

СУРТА ТlА: Хельсинкера «Вяртсиля» яхача верфе.

Р. ОЯСААРА сурт. ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМ БЕЗА ІОМАБУ

Районерча ерригача юкъерчен бархІшерарчен школашка вІашагІьехка я ткъо совгІа дешархой бригадаши кхыйола объединенеши, цхьа эзар гаргга дешархой юкъебоагІаш.

Дукха балхаш кхоачашдаьд дешархоша укх шера аьхки мукъача хана, къаьстта районерча совхозашка комсаш лелаеча новкъостал деш. Цар новкъосталца чакхдаьхад районерча боахамашка ерригача комсий дикъалгІча даьхьа тІа Іуналдара а комсаш чуэцара а балхаш.

Школьникий кулгашца чуийцай 955 гектара тІара комсаш, паччахьалкхенна дІаеннай 650 тонн. Цхьа эзар гектарал дІатехйоал дешархоша шпалера тоаяь, комсий гаьнаш аьшнсаьргах хьалйийхка, яІаь, оасар даь, Іуналдара кхыдола балхаш чакхдаьха комсий плантацеш.

Мелла дукха дале а, кхоачалдаьча балхашца йистебоалаш бац аьхки мукъача хана дешархой къахьегам вІашагІболлара лоархІам. Кхы а лоархІамегІа да кхувш йоагІа тІехье къахьегамца кхетам луш кхеелга, кагирхошта тайп - тайпара балха говзалаш Іомаелга, обществана дукхагІа эшшача моттиге дІаэтта, моллагІа шоашта тІадилла гІуланх тешшаме дІадахьа могаргдолаш уж хьалкхебелга.

Из дерригa белгалдоаккхаш чанхъьлар МагІалбике укх деношка районерча дешархой бригадай доакъашхой IV слет. Дешархой бригадаша, хьехархой коллективаша укх шера баьча балхах дийцар гороно инспектора М. М. Нашхоева.

Слете белгал ма даккхара, комсашта Іунал деча а уж чуэцача а дикагІа болх барах социалистически яхье хьалхара моттигаш хьожайир иттлагІча, ялхлагІча, ийслагІча, ткъестлагІча, ткъоалагІча, пхийтталагІча юкъерча школай дешархой бригадашта. Школашкарча участкашка баьча балха социалистически яхье котъаьннаргаш лаьрхІар цхьоалагІа, ийслагІа, ткъестлагІа юкъера школаши бархІшера дешара школь-интернати.

Дешархой къахьегама коллективашта шоаш баьча балхах парте горкома, горисполкома, ВЛКСМ горкома торжественно рапорташ луш, дикагІа болх баьча дешархой коллективашта а дуккхача къаьсткъаьстача дешархошта а ВЛКСМ горкоми гороной сийлен грамоташ. «Ахкан къахьегама четверта ударник» яха значокаш луш, дІахо йодача хана кхы а хьинарегІа болх бара районера берригa дешархой тІаьхьехаш кхайнарал тІаэцаш чакхъьяьлар слет.

ХІаьта а белгал ца даьккхача далац дешархой бригадаши вІашагІйохкара, царна болх бара а культурно салаІара эша хьалаш вІаштІехьдахара а районе йоагІаш йола йоакхо ца елга, дешархой къахьегама боагІаш бола мах ца белга.

Тхона хетачох цунца мара дацаха йиш яц слете даькъ лоацаш цхьаккха совхоза директор, парторганизаце секретарь. М. Горьке цІерагІча совхозера профсоюзин комитета председатель А. Х. Халухаев мара цхьаккха а профсоюзин организаце кулгалхо ца хилар. ХІаьта слете хьийха хиннаб, ерригача совхозий директораши общественни организацей кулгалхойи.

ЧІоагІа пайданея дІахо йодача хана кхы а дикагІа болх бе дешархой дог ураоттадеши хургдар совхоза кулгалхоша шоай коллективай цІерагІа баркал а оалаш дикагІа болх баьраш морально а материально а белгалбаьхабаларе. Эггара хьалха из де доагІар дукхагІа комсаш йолча, царна Іунал деци уж чуэцаши дешархоша дукхагІа новкъостал даьча «Сагопшинский», «Луч», ГІ. Ахриева цІерагІча совхозий директораша М. Белхароева, А. Томова, Х. Хасиева, цу боахамий партийни, профсоюзни организацей кулгалхоша.

Слете белгал ма даккхара, аьхки мукъача хана пайдане болх бе йиш йолча пхи эзар совгІа болча дешархоех цхьа эзарнел а кІезигагІа ба дешархой къахьегама коллективашка дакъа лаьцараш. Из пайдане болам районе шербарах дІачІоагІбаран цІенхаштта новкъарле еш да боахамашка къахьегамех салаІарен лагераш ца хилар. БархІ шу совгІа ха я районе комсаш лелаелга дІадоладаь. ХІаьта а цхьанна совхозе хьалъе вІаштІехьдаьннадац тахханалца цу тайпара лагерь.

Районерча шин боахаме — «Луч» ГІ. Ахриева цІерагІчен совхозашка соахка хьалъяь яьннай комсаш чуэца боагІача студенташта лаьрхІа йола дика общежитеш. Цигa хила йиш яр аьхки дешархошта къахьегаран салаІарен йола лагераш. Уж вІашагІйохка мегадац цу боахамий кулгалхошта.

Укх тІеххьарча кхаь шера юкъера школаш чекхъьхача ворхІ бІаь совгІача кагирхоех 174 саг ва районе, сходе белгалдаьккхачох, таххьналца е дІахо деша а е балха дІаоттанза а, обществана пайда ца беш айлаюкъе лелаш. Из а къахьегамца къона тІехье кхеяра новкъарле еш да.

Цу даькъе дукха хІама де йиш яр комсомольски организацей. Цхьабакъда, таххналца цхьаккха школе вІашагІьелла болх беш яц кагирхошта къахьегамца кхетам балара лаьрхІа йола комсомольски штаб.

Кагирхошта къахьегамца кхетам белар, вахаре йиза шоай моттиг хьалйиа могаргдолаш уж кийчбар массе а оагІорахьара цІенхаштта йоакхо е еша гІулакх да. Цу деша къаьстта уйла е еза МагІалбика района кулгалхоша.

А. ХАРСИЕВ.

1983 шерара Паччахьалкхен преми...

МОСКВА. «Частная жизнь» яха фильм бахьан долаш 1983 шера Паччахьалкхен преми хьожалъй цига роль ловзаш хиначa РСФСР халкъе артистка (сурта тІа аьрдехьа) Ия Сергеевна Саввинаш.

В. ЕГОРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Наьсархой культурни хьашташ кхоачашду

Нурадилов Ханпаший цІерагІча Нохч - ГІалгІай паччахьалкхен театра гІалгІай труппа я хІанз Наьсарен районе ший гастролаш дІахьош.

Цигарча къахьегамхошта, дешархошта гойташ я Плиев Махьмад - СаІида «Іа дІадийнар» яхача пьесах оттадь спектакль.

Цу спектаклага хьожаш хиннаб ПхьилекъовгІий Юртара школайи Назранерча №№ 14, 27 йолча профессионально - технически училишайи дешархой, трикотажни фабрика, Ахриев ГІапура цІерагІча «Электроинструмент» завода, «Назрановский» совхоза къахьегамхой.

Кастта из гургъя «Экажевский», «Маяк», «Октябра 40 шу» яхача совхозий болхлошта, цу совхозий юрташкарча школашкарча дешархошта, бахархошта.

«ВАЙНАХА» КХОАЛАГІА ПРИЗ ЯЬККХАР

ДІадахача кІиранадийнахьа хилар футболах ловзаш йолча клубни командай Нохч-ГІалгІай республика чемпионата тІеххьара ловзар. Цу дийнахьа кхоалагІа моттиг яккхара йолча яхье шоайла къовсаенна яр «Монтажники» Аргунера «Вайнах». Счет 4:1 йолаш цига кот а баьнна, чемпионата кхоалагІа приз аргунцашта яьккхар.

ХІаьта хьалхагІа хиначa ловзараша къоастаьяр хьалхарен шоллагІен призаш яьха командаш. Иштта чемпиона цІи «Нефтяникага» кхаьчар, шоллагІа приз — «Спартак» яхача Нохч-ГІалгІай транспортни управлене командага.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТОЛАШАГІБАРАШ БЕЛГАЛБАЬННАБ

РЕСПУБЛИКА ГРАЖДАНСКИ ОБОРОНА ДИ ЧАКХДАЬККХАД

Грозне В. И. Ленина цІерагІча майдан тІа дукха нах гулбелар укх деношка. Цхьан мугІарегІа латтача наха тІабувха гІорс, царгара противогазаш бІаргаяйча кхоачам бар уж гулбалара бахьан ха. ЦхьоалагІча декабре республике дІадолалу граждански оборонах долча дешара керда шу, хІаьта из хьатІаэтта граждански оборона Ди белгалдаккха, шоашта хоар хьагойта гулбеннабар Грозни районашкара граждански оборонах йолча тІема йоаца формированей доакъашхой. Царна юкъе бар Ленински, Заводской, Октябрьски, Старопромысловски районашкарча тайптайпарча предприятешка къахьегаш бола нах. Бакъда, уж довза дезаш ба вахара вІгара кхерамегІа болча ядерни тІема Іазапах мишта лорабала беза, кхыча наха гІо мишта де деза.

Граждански оборона Дена хетаяь митинг хьеллаш къамаьл дир Грозни граждански оборона начальника заместитель А. В. Чабанова. Ше къамаьл деш цо белгалдаьккхар, мел лоархІам болаш, хІара сага ха дезаш да граждански оборонана дувзаденна дешаш, цар дІадекар практике дика кхоачашде хар.

Деш лу ГрозНИИ граждански оборона тІема йоацача формироване командира И. М. Куличенка. КІоаргга маІан а деш, дешха с доацхаш дийцар цо машар, кхоаллонаш йоаца йийкха сигале езача наха мел кхераме хІама да тІема гІулакх ирде гІертача США правительства леладер. Деррига дунен машар безача наха КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела Ю. В. Андропова машара хьакъехь цо яьча Заявленех баркал оалаш хилар а белгалдаьккхар.

Цу тайпара чулоацам болаш, тІема духьалара уйла дІаккхайнаеш дар «Промавтоматика» завода граждански оборона тІема йоацача формироване командира А. В. Олиферa даь къамаьл, «Родина» совхоза отрядa командира Л. П. Марнатуна аьннар.

Ерригача районашкара яьхнача командий вихалаша знаш дохх революце баьчча В. И. Ленина памятника юххе. Цул тІехьагІа ерригa районий тІема йоаца формированеш ІочакхЙоал майдан тІа гІолла. Эггара хьалха йоагІа Ленински района тІема йоаца формированиц ц укх шера хьалхара моттиг яьккхай республике граждански оборона дика йовзаш, цох йола зланеш, кердадараш карадерзадарах.

Старопромысловски районе я «Трансмаш» яха завод, цига вІашагІ а елла болх беш я граждански оборонах йола тІема йоаца формировани, хІаьта ерригача Старопромысловски районе толашъяр хиннай цох.

Шерра яьржа байракхаш а йолаш ІочакхЙоал мотоциклистий колонна. ХІаьта, цул тІехьагІа гойтар граждански обороне эшаш йола инженерно-технически транспорт. Іочакхъювл пожарни машинаш, бронетранспортераш, кхыйола техника.

Цу хана районашкара тІема йоаца формированеш граждански оборонах йола ях дІаяхьа, цу лостамагІа дукхагІа хьаниa хоа хьежа кийчлуш яр.

Цу яхье дика эвлеш гойтар «Родина» совхоза, ГрозНИИ, Грозный яхача станце граждански оборонах йолча тІема йоацача формированеша.

Уж хилар толашбараш а.

С. АРЧАКОВ.

СУРТАШ ТІА: граждански оборона Ден хетаьча яхьашка толаш хиннараш: Грозный станце сигнализационни бувзама радиства Л. Тимошеева, оператор В. Шаталов; «Родина» совхоза граждански оборона йола тІема йоаца формирование — лозалуш сага хьалхара гІо деш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

НАЬХА САЛОІАМ ХОЗБУ

Каст-каста хул Малгобекски районе вІашагІьеллача агитбригада доакъашхой районе боахамий къахьегамхой болча бахе. Дег чу дика лор юташ хул цу тайпара хІара вІашагІкхетар, хІема аьлча, аьхха налош дийха, халкараш гойта Іоц агитбригада доакъашхой, цун программана юкъе хул корона, боахамий специалисташа, библиотекарешa эшаш йола тайптайпара чулоацам бола лекцеш. Цул совгІа, къахьегама листокаш кийчъю, цар тІа белгалбоех дикагІбола къахьегамхой, цар догаш урдуаттаду.

— Укх деношка, — дуьц Малгобекски культура отдела лекторе заведующи йоаца Р. Белхороевас, — тха агитбригада хьа хьиер М. Горьке цІерагІча шурий-товарни ферма къахьегамхой болча. — Цу боахама бола беш йолча, хьалхе лелоеча доярка Цароева Тамарена хетаяь яр къахьегама листокаш. Хозяхйтар кхапсага ший къахьегам ов а хийна белгалбаьккха.

ВІашагІккхетаре гулбеннарашта хьалташа къамаьл дир города централни библиотека библиотекара Гурамоева Мадинес, цо къахьегамхошта дийцар дунен тІарча хьалах, вай мехка а шоай районе а къахьегамхой толамех. Иштта, цо дийладер керда газеташ, журналаш.

Бек пандар, массерна е эзалу пандарч йолча Бахоева Зинас дІалокхаш йоле хьинахьа ашараш, цхьачар дог айду, бокзарга уйла яй. Уж ашараш хув Мержоева Аьсета, Цечоев Мухьмада деш долча халхараша, Гакоева Радимхана дІаоалеча иллаша. Уж берригa агитбригада доакъашхой дика боезаш ба районе къахьегамхошта, хІана аьлча, дукхача хана дешa хьабоагІа уж шоай кхоламца цар дегашта гІозаа луш. Цудухьа церех сег сцена тІа е фермарча, предприятерча концерташка эрзаьачa велакъажар отт хІаране юхь тІа. Иштта наха дегаІоз пуш дІахо а дІабаьа мяз, хьинар хила цар.

Республика экранаш тІа

«ТІЕМА ДИЪЛАГІА ШУ ДАР ДОДАШ»

Литературе дукха образаш я хІара актера а актрисас а цар роль ловзаe лерхІаш, бакъда, дукха бац уж шоай уйлаш кхоачашъюлуш бараш. Ахка, Савельевай Людмилай кхььнай ший уйлаш кхоачашъе творчески биографе дІайолалуча юххьиге. Цо эггара хьалха кино ловзаяь роль яр Л. Толстоя «Война и мир» яхача романа тІарча Ростова Наташай яр. Савельевас кино дукха ролаш ловзаяь еце а, лоархІам болаши цІенхашттан, кІоаргга а драматически а ярш ловзаяьй цо. Уж я. М. Булгакова «Бег» яхача пьеса тІарча Корзухина Серафимай, А. П. Чехова «Чайка» Заречная Нинай, Вревская Юлияй, иштта кхыбарий ролаш.

М. Горьке цІерагІча студе кинематографисташа даьккхача «ТІема дикъалагІа шу дар додаш» яхача кердача фильме юхе а тургъя Людмила Савельева зрителашта. Цига цо ловзаю советски разведчица роль. Фильме гойташ яр я Сийлахь-боккха Даймехка тІом чакхбоалаш латташ советски эскар ерригача фронташка тІалаташ хиннa ха. Цхьан участке толамаш доахаш я Савельева Людмилай турпал - капитан Надежда Мороз юкъейола армейски разведывательни группа. Картина режиссера Г. Николаенкос характерий сурт оттадеча дукхагІа теркам тІабахийтеб психологически оагІонна. Немций къайлагІарча полице болхлой формаш тІа а йийха фашистий тыле болхача разведчикий группаца цхьана болаш цо турпала дьыкха массеи ди хьахьокх екрана тІа. Дагалоецаш кхерамаш кийслу группана хьалхашка. ХІаьта кІезига ла дезаш хилаш Надя а, бакъда, цунна ший дегІаца низ корабоагІа хулаш дола цатоамаш теркал ца де, шийна везача сагах кхарах дега хинна Іоткъам чукъоала, тІаккха цул тІехьагІа денелах ца йохаш Іоажала тІаккха, иштта мара кхоачашдулургдолаш дапар тІадилла дехкар. Из роль ловзаш а гучадаьлар актриса кхоллама почерка керттера оагІув: ший турпалий чоалханера дог-уйле гойта, цар деш дар психологически ціахіоагіе хоаш ю хилар.

Н. Ведлева сценарегІа дьыхкхача цу кино дакъа ловзаш ба Л. Савельевайца пхьана Олялин Николай, Еременко Николай — зІамагІар, Спивак Тимофей, иштта кхыбараш.

«ЭЗАР МИЛЛИОН ДОЛЛАРАШ»

Ира сюжет йола кинолензарашта французски кинематографисташа гойта сценаре автор а режиссер а волча Анри Вернайема оттадаь шоай керда киноленга. Цу фильма турпалаш къаьстта бола нах а е зуламхой бада а яц — аьа болаш йолча американски транснациональни корпораце викалаш ба. «Шериф» аьнна цІи йоаккхаш вола следователь. «Корта тохар», «Из ваха ловш вар» яхача фильмашкара советски зрителашта вовзаш вола, дукха ха йоацаш веннача актеро Патрик Деваэра ловзаю цу картине керттера роль. Вай дувцача картине Деваэра ловзаю «Джи-Ти-Ай» яхача шиэ болча американски транснациональни корпораце зуламерча гІулакхех лаьца материал гулъя гІерташ волча «Трибюн» яхача газета журналиста Нерман Поля роль.

«ЛЕТАРГИЯ»

«Мосфильм» студе кинематографисташа зрителашта гойтаргда шоай керда киноленга. Драматурга Железняков Владимирен режиссера Лонской Валерен цхьана оттадеш дола шоллагІа кино да из. Кино цІеро хьахьокх керттерча турпала — къонача Іилманхочун Бенасова дог-уйлах хьал. Вер долча хана деца оІйина ца гул йоІ хьалкхера. пхийтта шу совгІча хана нана йолча вехаш ца хилара, дукхача шерашка шийна бувзам болча кхалсага, кхьметтел Іилманхочун ший карьерана ца сагота ца хилара, цун син тамашийна кхийтача «наб» бахьана тохкаш ба авторaш.

Уллувберий Іоткъамий бала ца хилар, цхьаккха хІамана гІайгІа йоацаш хилар. Фу курдда цун бахьан? Сево соьадоаккхаргда са цу летаргически набарах, мишта юхавераадерда из вахарга? Уж да цу лента автораша шоашта дашха оттадаь хаттараш. Керттера роль ловзаю Мягкоа Андрейс. Цу картине зрителашта гургба Наталья Сайко, Василий Бочкарев, Сергей Никоненко, Игорь Владимиров, иштта кхыбараш.

В. КОВАЛЕВА.
Нохч-ГІалгІай АССР Госкино ВохкахІйола редактор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 НОЯБРЬ

II ПРОГРАММА

16.45 — «Цадаш хьалхьшта кашмань». Телевизионни фильм.

17.45 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).

18.00 — Киножурнал.

18.10 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла».

18.30 — «Ушакцієно».

19.00 — Концерт.

23 НОЯБРЬ

II ПРОГРАММА

17.00 — «Вечерняя окраина» яха художественни фильм.

18.15 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла».

18.50 — Киножурнал.

19.00 — Идеологически болх кердача дискарамац кийбайа. «Гражданина даккар» (нохчий меттала).

19.30 — «Истори культуран памятникаш лорадар — деррига гача халкъа гІулакх.

19.35 — «Наьнъашкара передоч».

РАДИО

22 НОЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.25 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.36 — Вай мехка халкъий мукъамаш (гІалгІай меттала).

9.15 — «ХІара балха дийнахьа тІехдина дисциплинех хьадер дукхагІеи хилийта». Грозненски автокомбинатера передача (нохчий меттала).

9.30 — «Къона эшкахо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала).

18.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

18.01 — Сийлахь-боккха Октябрен 40 шу дизарга. «Цар даькъе лерхьш тІом баьб». Корреспонденци (гІалгІай меттала).

18.15 — Юртбоахама хьалхадаттарашта. Концерт (нохчий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

УКВ

18.00 — А. Покровский. «Бега, бега хьо, са седиъа»... Литературно-музыкальни композици.

18.31 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.

18.51 — «Яааловой». Я. Висаева дувцар.

20.05 — Цугаев - Сулаьна иллеш.

23 НОЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

8.22 — «Ленинан некъ» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

8.36 — «Илли» яхача фольклорни ансамбла концерт (нохчий меттала).

11.15 — «Бригадни подрядо луш бола пайда» (гІалгІай меттала).

11.30 — Иллеш дІаоал Дагаев Валида (гІалгІай меттала).

15.15 — «Верттаймача девизе» яха радиовыпуск (эрсий меттала).

15.35 — «Денна тешагІа» (эрсий меттала).

16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).

16.15 — Лирически иллеш (нохчий меттала).

16.45 — КПСС ЦК июньски (1983 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Къахьегамхошта экономически кхетам балар». Беседа (эрсий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

18.30 — «Юкъарча девзанна — тоьаа доаггар» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — А. Терентьев. «Ирaза кхара». Оперетте монтаж.

19.06 — Иллеш, ашараш, халхараш.

20.05 — «Атта кхаьча ирав нница чакхдоал». Х. Осмиева дувцар (гІалгІай меттала).

20.35 — Инструментальни музыка.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, лаьгІо догІа а деллаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 1—6, Грозне 3—5 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгІо йоачан а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп - тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 1—6 градус шелали дийнахьа 1—6 градус йІовхали йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Промыслови чкъаьрий запасаш юхаметтаоттадеш латт

Ялх шу хьалха сов дукха хьалувцар бахьан долаш Охотски фордачура сельдь яха промыслови чкъаьрий кхоачалучча дІаккхаьча хиннад. Уж дІа ца хадеш дисад ца лувдийташ дукхха ха яккхар. Царна боагІача тайпара тІахьожам доаттабар, уж лувцара структура хувцар бахьан долаш. Цунца цхьана форда чкъаьран боахамех океанографеи Іилма - тохкама института аьча дуккхача эксперименташа торо хилийтай форда естественни ресурсаш дукхагІа хилийта.

ХІанз, ялх шера ца лувцаш хинна сельдь яха чкъаьрий юха а лувца доладаьд. Укх гурахьа уж укхаза лувца тарлу 100 эзар тоннага кхоачаш.

Цу тайпара толаме болх баьб чкъарий леладераша вай кхыча бассейне а — Каспийски фордачу. Укхаза юхаметтаоттаяьй осетр яхача промыслови чкъаьран запасаш. ХІанз Каспийски фордачуре яхе даьхах дикъ дакъа дола чкъаьрий искусственни дебадаь да.

РЕПИНСКАЯ Генриэтте.
(АПН).

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДІАХЬОШ ДА 1984 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешка, агентствашка, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Газета яздара мах: шера—4 соми 8 кепиги, ах шера—2 соми 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахаре — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-85-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кисьмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-85-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00387. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5568.